

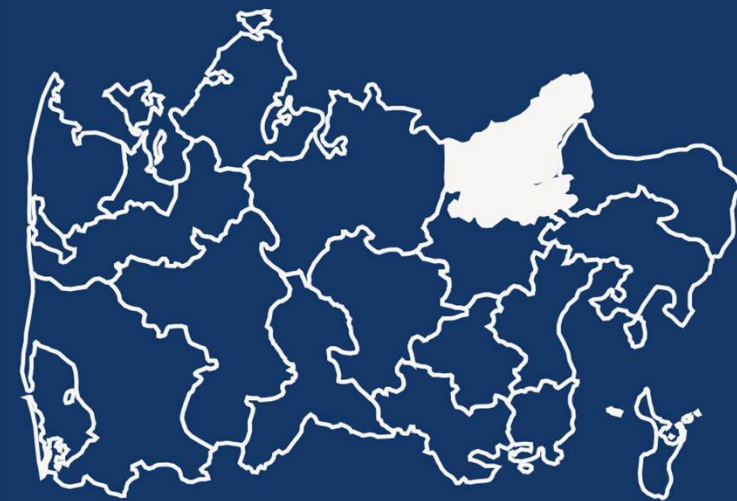

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

Erhvervsudvikling i Randers Kommune

Tendenser, specialisering, vækst og
erhvervsfremmeindsats

Maj 2022

Indhold

1. Forord og sammenfatning	4
2. Temaafsnit om kvalificeret arbejdskraft	8
3. Temaafsnit om megatrends	15
4. Beskæftigelse og specialisering	21
5. Iværksætteri og vækstvirksomheder	25
6. Udvikling i virksomhedsbestand og eksport	34
7. Profilanalyse – highlights	38

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

--- 1 Forord og sammenfatning

Forord

Denne rapport er tredje udgave af kommune-rapporterne om erhvervsudvikling i Midtjylland¹ – rapporter der tager temperaturen på det lokale erhvervsliv i de 19 midtjyske kommuner.

Erhvervshus Midtjylland har, som et af flere fokuspunkter, til formål at fremme og påpege midtjyske vækstdrivere og styrkepositioner samt modvirke udviklingsbarrierer.

Kommunerapporterne skal ses som et led i dette arbejde, da de skal danne grundlag for en stærk, aktiv og faktabaseret erhvervsfremmeindsats lokalt og regionalt, der understøtter de mange forskellige potentialer og styrker, som Midtjylland besidder.

Ydermere er det hensigten, at kommunerapporterne skal kunne bruges af kommunerne til at identificere det behov og potentiale, som det lokale erhvervsliv besidder. Endvidere er det hensigten at bidrage til at målrette den lokale erhvervsfremmeindsats og brugen af erhvervshusets specialiserede ydelser inden for virksomhedsdrift og udvikling.

Virksomheder står aktuelt overfor udfordringer grundet rekordlav ledighed og dermed et svækket rekrutteringsgrundlag. Med lokalt udarbejdede bidrag og statistik giver kommunerapporterne bl.a. et indblik i disse rekrutteringsudfordringer samt de initiativer, der er igangsat med henblik på at understøtte det lokale erhvervslivs adgang til arbejdskraft. Formålet er at bidrage til et styrket vidensgrundlag til brug for eventuelle nye lokale initiativer.

Megatrends, herunder grøn omstilling og digitalisering, påvirker i stigende grad erhvervslivet, og flere virksomheder responderer på disse megatrends ved at inkorporere dem i deres strategier. Med udgangspunkt i lokale bidrag samt statistik giver kommunerapporterne indblik i de udfordringer og muligheder, der er forbundet med grøn omstilling og

digitalisering. Det er formålet, at denne viden kan understøtte den fortsatte udvikling.

Vi er taknemmelige for kommunernes bidrag, da dette skaber grundlag for inspiration og videndeling på tværs af kommunerne, og potentielt også udvikling af nye erhvervsstrategier, initiativer og partnerskaber til gavn for det lokale erhvervsliv.

Tværkommunalt samarbejde samt et tæt samarbejde mellem kommunerne, den lokale erhvervsservice og erhvervshuset med henblik på at styrke erhvervsfremmeindsatsen er vigtigt. Kommunerapporten skal i den henseende være facilitator for yderligere samarbejde, da den giver indblik i det lokale og tværkommunale potentiale og aktuelle udfordringer.

Gennem rapporten sammenlignes udviklingen i Randers Kommune med hele Region Midtjylland, resten af landet og en gruppe af sammenligningskommuner. De sidste udgøres af fem andre kommuner i regionen (Horsens Kommune, Herning Kommune, Holstebro Kommune, Silkeborg Kommune og Viborg Kommune).

God læselyst Bestyrelsesformand
Ib Lauritsen Direktør Erik Krarup

¹ 2020 & 2021

Sammenfatning — erhvervspræstationer

Randers Kommune har siden 2015 oplevet en betydelig vækst i den private jobskabelse, der er på niveau med væksten på regions- og landsplan.

Samtidig er antallet af virksomheder vokset betydeligt i Randers Kommune. Denne udvikling dækker over, at Randers Kommune de seneste år har oplevet både stigende etableringsrate, øget nettotilflytning af virksomheder samt en stigning i overlevelsen blandt nye virksomheder.

Til gengæld klarer Randers Kommune sig mindre godt på andelen af vækstvirksomheder, der i 2020 lå lidt under niveauet i sammenligningskommunerne og hele regionen.

Når det gælder eksport, svarer andelen af virksomheder med internationalt salg til lands- og regionsgennemsnittet, men eksportens samlede andel af omsætningen blandt Randers Kommunes virksomheder er beskedent relativt til det regionale gennemsnit. Værdien af eksporten er dog vokset siden 2018.

Udvalgte resultater fra analysen

Den private beskæftigelse i Randers Kommune er steget med mere ca. otte pct. i perioden 2015 til 2020. For regionen som helhed et tallet ni pct.

Etableringsraten i Randers Kommune er vokset gennem de seneste år og var i 2020 6,1 pct., hvilket er en anelse højere end regionsgennemsnittet på 5,7 pct.

I 2021 flyttede 306 virksomheder til Randers Kommune, mens 248 virksomheder flyttede fra kommunen. Nettotilflytningen af virksomheder siden 2016 er 276 virksomheder.

Den samlede virksomhedsbestand i Randers Kommune er steget fra 4.418 i 2015 til 4.867 i 2020.

Andelen af vækstvirksomheder var i 2020 7,1 pct. i Randers Kommune, hvilket er lavere end niveauet i sammenligningskommunerne og regionen på henholdsvis 8 pct. og 7,5 pct.

Andelen af eksportvirksomheder ligger med 21 pct. på niveau med resten af regionen og hele landet. Samtidig er eksportværdien blandt de eksporterende virksomheder i Randers Kommune vokset fra ca. syv mia. kr. i 2015 til ca. ni mia. kr. i 2020.

Sammenfatning — erhvervsstruktur

Erhvervsstrukturen i Randers Kommune er domineret af handel samt bygge og anlæg, der tilsammen beskæftiger godt en tredjedel af de private årsværk i kommunen.

Samtidig har væksten været stærk inden for flere serviceerhverv. Operationel service (rejsebureauer, rengøring, vikarbureauer mv.) samt reklame og øvrig erhvervsservice er de erhverv, der har oplevet størst vækst i beskæftigelsen siden 2015.

Randers Kommune har også stor beskæftigelse inden for flere af de erhvervsområder, der betragtes som danske styrkepositioner, og hvor der er etableret nationale klynger. Det gælder eksempelvis fødevarer samt produktionsindustri, maskiner og robotter. Specielt fødevarer skiller sig ud som et område med både høj beskæftigelse og specialisering.

Derudover har to af de mindre klyngeområder i kommunen – det maritime og logistik samt life science – oplevet en betydelig jobvækst siden 2015.

Udvalgte resultater fra analysen

De tre største brancher – målt på beskæftigelse – i Randers Kommune er detailhandel, engroshandel samt bygge og anlæg. Tilsammen beskæftiger de tre brancher ca. 7.500 årsværk.

Randers Kommune er samtidig en industrikommune. De fem største industribrancher (bl.a. fødevarerindustri, træ- og møbelindustri, elektronikindustri mv. samt metalindustri) beskæftiger ca. 4.500 årsværk.

Der er også betydelig vækst inden for flere serviceerhverv. Operationel service (rejsebureauer, rengøring, vikarbureauer mv.) har haft en vækst på 53 pct. i perioden 2015 til 2020.

Når der stilles skarpt på de nationale klyngeområder, træder især fødevarer frem som en lokal styrkeposition. Med en specialiseringsgrad på 1,4 fylder denne klynge 40 pct. mere end i en gennemsnitskommune på landsplan.

Inden for de nationale klyngeområder har Randers Kommune oplevet den største jobvækst inden for det maritime og logistik samt life science, kemi mv. Der er inden for disse klynger skabt ca. 350 arbejdspladser siden 2015.

Sammenfatning — særtemaer

Rapporten ser i to temaafsnit nærmere på adgangen til kvalificeret arbejdskraft og de to helt centrale megatrends – grøn omstilling og digitalisering.

Arbejdsstyrken i Randers Kommune er karakteriseret ved en høj andel af faglærte sammenlignet med hele regionen og landet.

På rekrutteringssiden oplevede en tredjedel af alle virksomheder i Randers Kommune i 2020 forgæves rekruttering.

Både industriens energiforbrug og Randers Kommunes samlede CO2-udledning pr. indbygger ligger under regions- og landsgennemsnittet. Det indikerer, at Randers Kommune og dens virksomheder har et forholdsvist lille klimaaftryk.

I forhold til digitalisering peger de tilgængelige indikatorer på, at kommunens virksomheder deltager i nogenlunde samme omfang i SMV:Digital som hele regionen. Der er dog forholdsvist få it-beskæftigede i kommunens virksomheder.

Udvalgte resultater fra analysen

39 pct. af arbejdsstyrken i Randers Kommune er faglærte – mod henholdsvis 32 og 33 pct. i resten af landet og regionen. 31 pct. har en videregående uddannelse – mod 40 pct. i hele landet.

Ca. 10 pct. af arbejdsstyrken i Randers Kommune deltog i efter- og videreuddannelse i perioden 2018 til 2020. Det svarer til regionsgennemsnittet.

33 pct. af virksomhederne i Randers Kommune oplevede forgæves rekruttering i 2020. Det svarer til resten af regionen.

Industriens energiforbrug er steget en smule i Randers Kommune i perioden 2014 til 2020, men ligger fortsat ca. 13 pct. under niveauet i regionen som helhed.

I perioden 2019 til 2021 havde virksomheder fra Randers Kommune 34 deltagelser i SMV:Digital pr. 1.000 virksomheder. Regionsgennemsnittet var 38 deltagelser pr. 1.000 virksomheder.

Randers Kommune har iværksat en række initiativer og indsatser, der har til formål at understøtte øget digitalisering og grøn omstilling i virksomhederne samt virksomhedernes adgang til kvalificeret arbejdskraft.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

2 Temaafsnit om kvalificeret arbejdskraft

Dette temaafsnit handler om virksomhedernes adgang til kvalificeret arbejdskraft.

De første sider viser arbejdskraftens fordeling på uddannelsesniveauer, samt hvor mange der deltager i efter- og videreuddannelse. Derudover vises, hvor meget udenlandsk arbejdskraft vægter i den private beskæftigelse.

Derefter vises data for forgæves rekruttering og udviklingen i antallet af opslåede stillinger, der giver en indikation af virksomhedernes udfordringer med at skaffe arbejdskraft.

Til sidst opsummeres kommunens egen vurdering af, hvor der især er rekrutteringsudfordringer i erhvervslivet, og hvad der gøres lokalt i kommunen for at imødekomme udfordringerne.

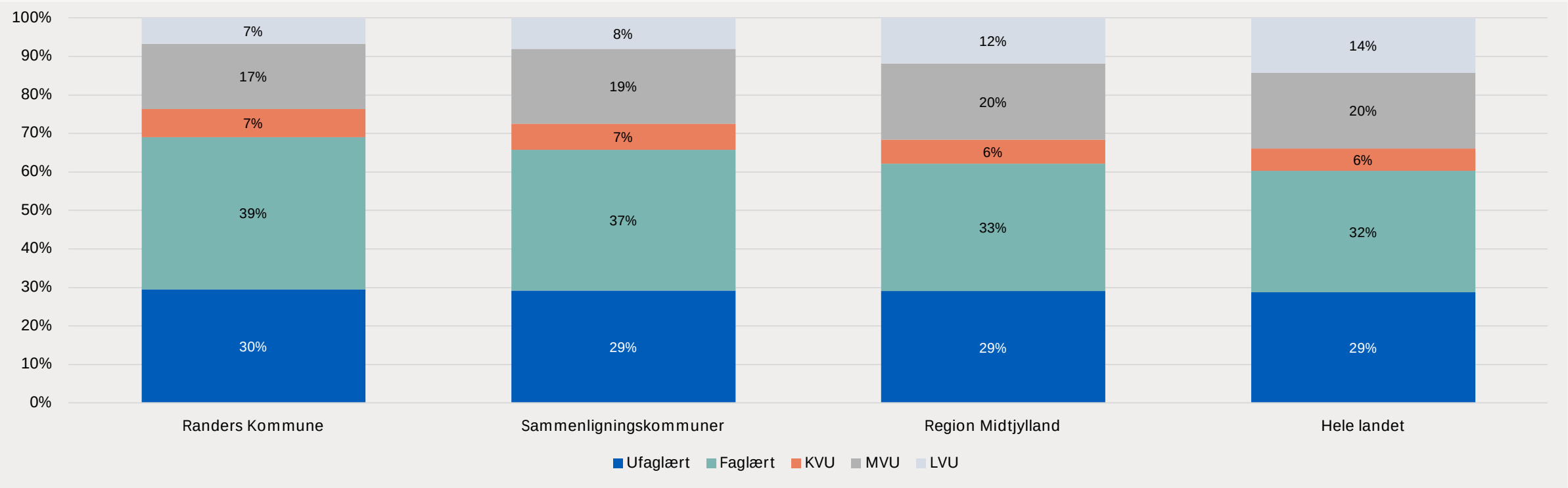
Lidt lavere uddannelsesniveau end i sammenligningskommunerne

Arbejdsstyrkens kompetenceniveau og sammensætning er en vigtig rammebetingelse for det lokale erhvervsliv og har betydning for, hvilke erhverv og virksomheder en kommune kan tiltrække. Figur 2.1 viser arbejdsstyrken fordelt på uddannelsesniveauer i Randers Kommune, sammenligningskommunerne, regionen og hele landet.

Figuren viser, at arbejdsstyrkens uddannelsesniveau i Randers Kommune afviger fra det regionale gennemsnit og landsgennemsnittet. Randers Kommune har en højere andel faglærte i arbejdsstyrken – 39 pct. mod ca. en tredjedel i hele Region Midtjylland og resten af landet. Når det gælder personer med en videregående uddannelse, har Randers Kommune en lavere andel med en mellemlang eller lang videregående uddannelse end i resten af regionen og landet.

Også i forhold til sammenligningskommunerne tegner der sig et billede af et lidt lavere uddannelsesniveau i Randers Kommune. Samlet har 31 pct. en videregående uddannelse i Randers Kommune mod 34 pct. i sammenligningskommunerne.

Figur 2.1. Fordeling af arbejdsstyrken efter uddannelsesniveau, 2020

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Personer med uoplyst uddannelse indgår ikke i opgørelsen. KVV=kortere videregående uddannelser; MVU=mellemlange videregående uddannelser; LVU=længerevarende videregående uddannelser.
Sammenligningskommuner omfatter: Horsens Kommune, Herning Kommune, Holstebro Kommune, Silkeborg Kommune og Viborg Kommune.

Fald i efteruddannelsesaktiviteterne under coronakrisen

Nye kvalifikationer erhverves ikke alene gennem formelle uddannelser, men også via løbende opkvalificering. Tabel 2.1 viser hvor stor en del af arbejdsstyrken, der er blevet opkvalificeret gennem voksen- og efteruddannelse (VEU) i to forskellige perioder.

I 2015 til 2017 lå deltagelsesgraden i VEU i Randers Kommune på 12,6 pct. og dermed lidt over niveauet i hele landet. Andelen, der har deltaget i VEU, faldt herefter betydeligt i både Randers Kommune og resten af landet i 2018 til 2020. Forklaringen er formentlig en kombination af nedlukninger under coronakrisen (også på erhvervsskoler) i 2020 og højkonjunktur i 2018 til 2019, der kan afholde virksomheder fra at investere i efteruddannelse.

Tabel 2.1. Deltagelse i voksen- og efteruddannelse, 2015-20

	Andel, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse 2015-17	Andel, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse 2018-20
Randers Kommune	12,6%	10,3%
Sammenligningskommuner	12,7%	10,9%
Region Midtjylland	12,0%	10,1%
Hele landet	11,7%	9,8%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

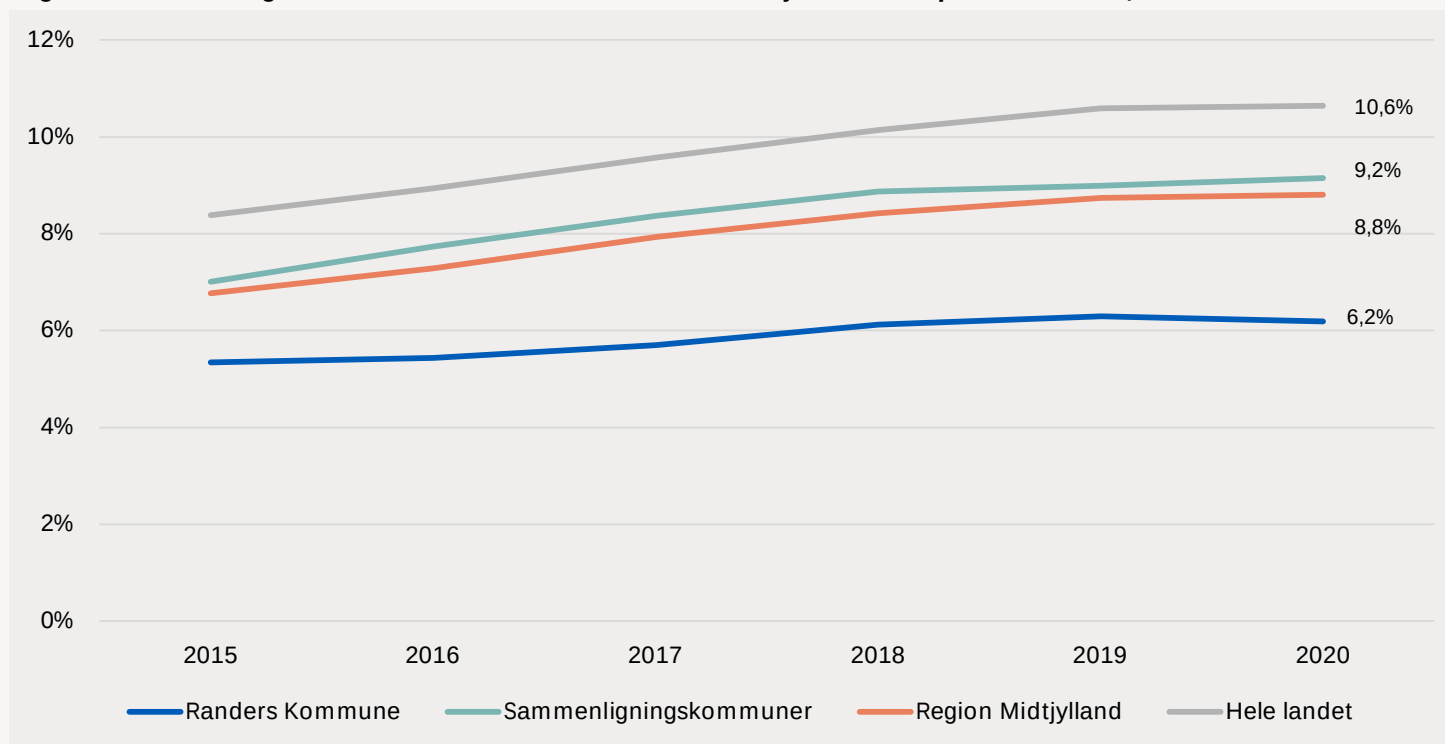
Færre udenlandske medarbejdere end i resten af regionen

Adgangen til udenlandsk arbejdskraft er vigtig for mange virksomheders mulighed for at skaffe kvalificeret arbejdskraft. Samtidig kan udenlandsk arbejdskraft bidrage med supplerende kompetencer og viden om udenlandske markeder, der kan styrke virksomhedernes udviklingsmuligheder.

Andelen af udenlandske medarbejdere i erhvervslivet er over de senere år steget både på landsplan og i regionen. Det gælder også i Randers Kommune, men væksten har været en smule svagere end i sammenligningskommunerne og i resten af regionen set over hele perioden 2015 til 2020. Andelen på 6,2 pct. (2020) er under niveauet i både sammenligningskommunerne og resten af regionen. Det fremgår også, at der i hele perioden har været en smule længere mellem den udenlandske arbejdskraft i Region Midtjylland end landsgennemsnittet. Det skal i den sammenhæng nævnes, at især græsekommuner (hovedstadskommuner og Tønder Kommune i Syddanmark) har en høj andel udenlandsk arbejdskraft.

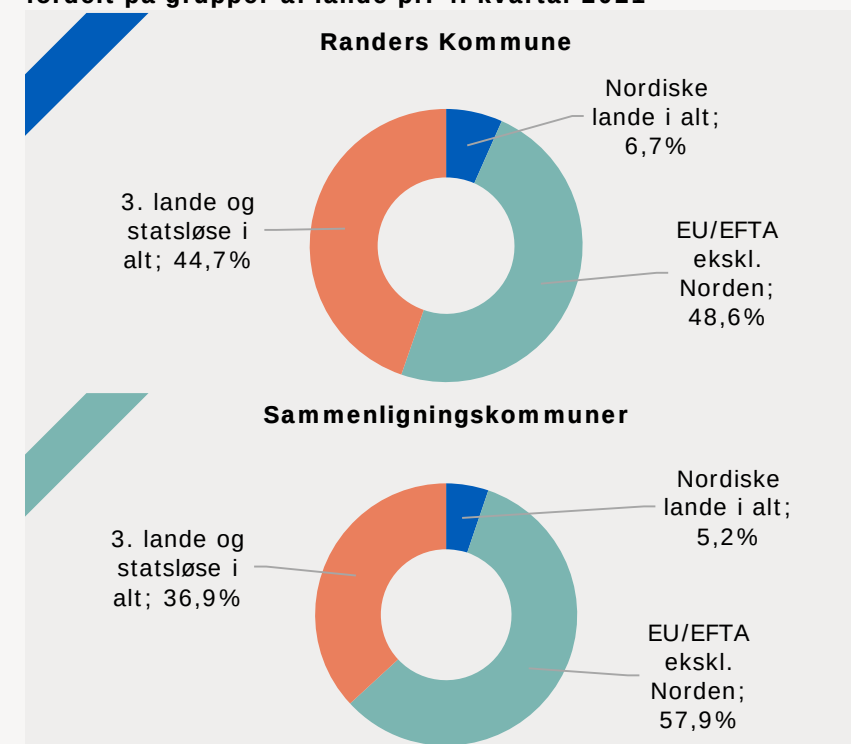
Når det gælder sammensætningen af den udenlandske arbejdskraft i Randers Kommune, kommer næsten 50 pct. fra EU- og EFTA-lande (ekskl. Norden), jf. Figur 2.3.

Figur 2.2. Udviklingen i andelen af udenlandske medarbejdere i den private sektor, 2015-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik. Note: EFTA er den Europæiske Frihandelssammenslutning og består af Island, Liechtenstein, Norge og Schweiz.

Figur 2.3. Fuldtidsbeskæftigede udenlandske statsborgere fordelt på grupper af lande pr. 4. kvartal 2021

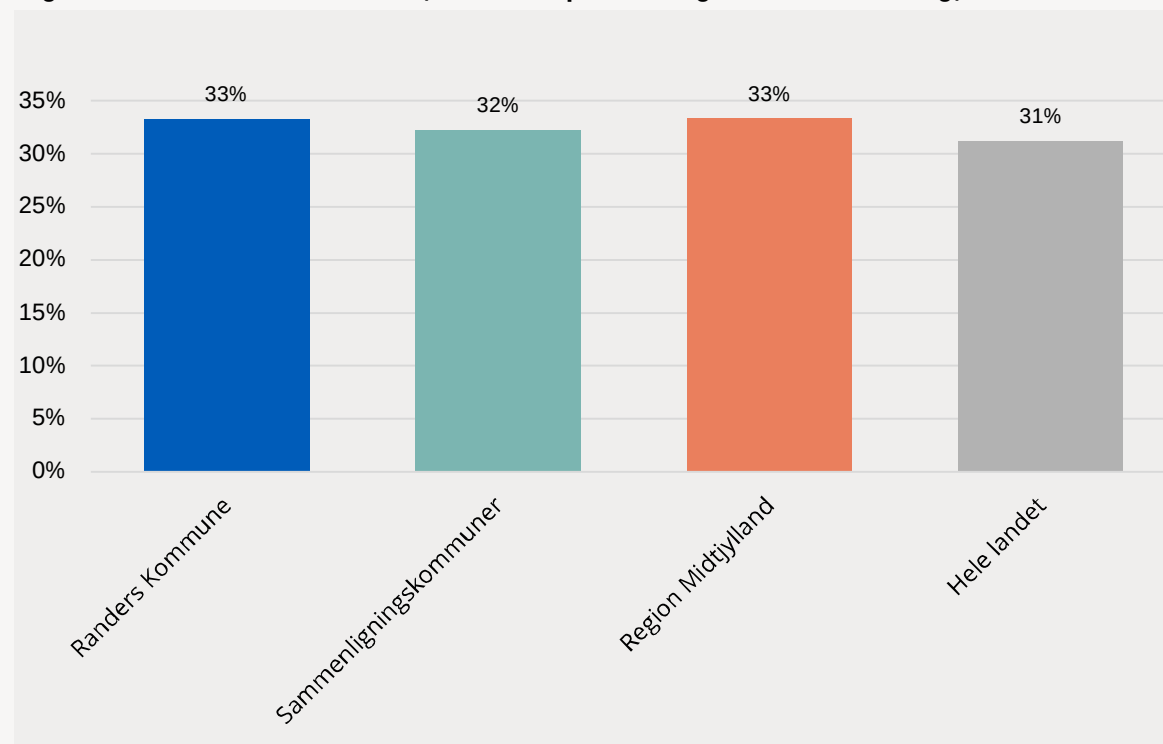
Hver tredje virksomhed har oplevet forgæves rekruttering

Det er afgørende for virksomhedernes vækstmuligheder, at de kan få adgang til den arbejdskraft, de har brug for. Over hele landet har der i de seneste år kunnet konstateres mangel på visse typer af arbejdskraft og stigende rekrutteringsudfordringer i virksomhederne.

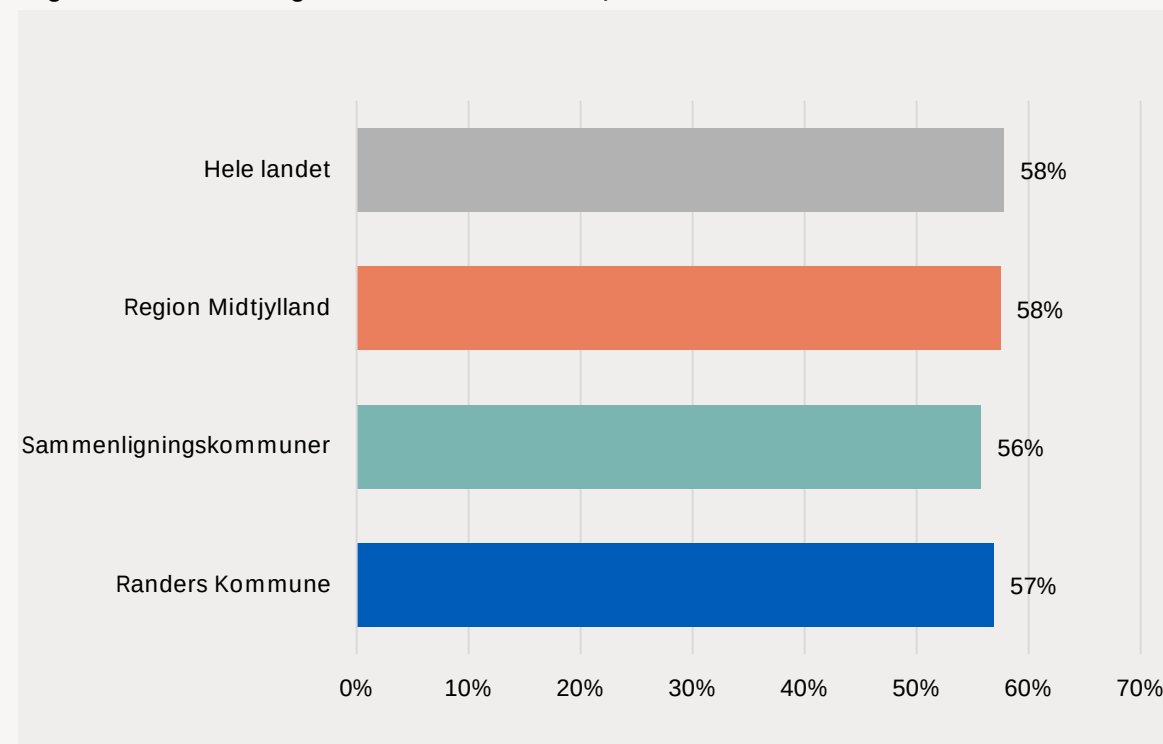
En indikator for virksomhedernes adgang til arbejdskraft er hvor mange virksomheder, der har ubesatte stillinger. Det vil sige, om virksomheder oplever forgæves rekruttering. Dansk Industri har undersøgt dette i en undersøgelse fra 2021, der viser, at 33 pct. af virksomhederne i Randers Kommune oplevede forgæves rekruttering i 2020, som det fremgår af Figur 2.4. Det er på niveau med sammenligningskommunerne og hele regionen.

Adgangen til arbejdskraft er også knyttet til befolkningens aldersfordeling og arbejdsstyrkens størrelse. Figur 2.5 viser andelen af indbyggere i alderen 20-64 år, der er den aldersgruppe, hvor arbejdsudbuddet er størst. Som det fremgår, er andelen af borgere i de erhvervsaktive aldre i Randers Kommune stort set identisk med gennemsnittet for det øvrige land.

Figur 2.4. Andel virksomheder, der har oplevet forgæves rekruttering, 2020

Figur 2.5. Andel borgere i alderen 20-64 år, 2020

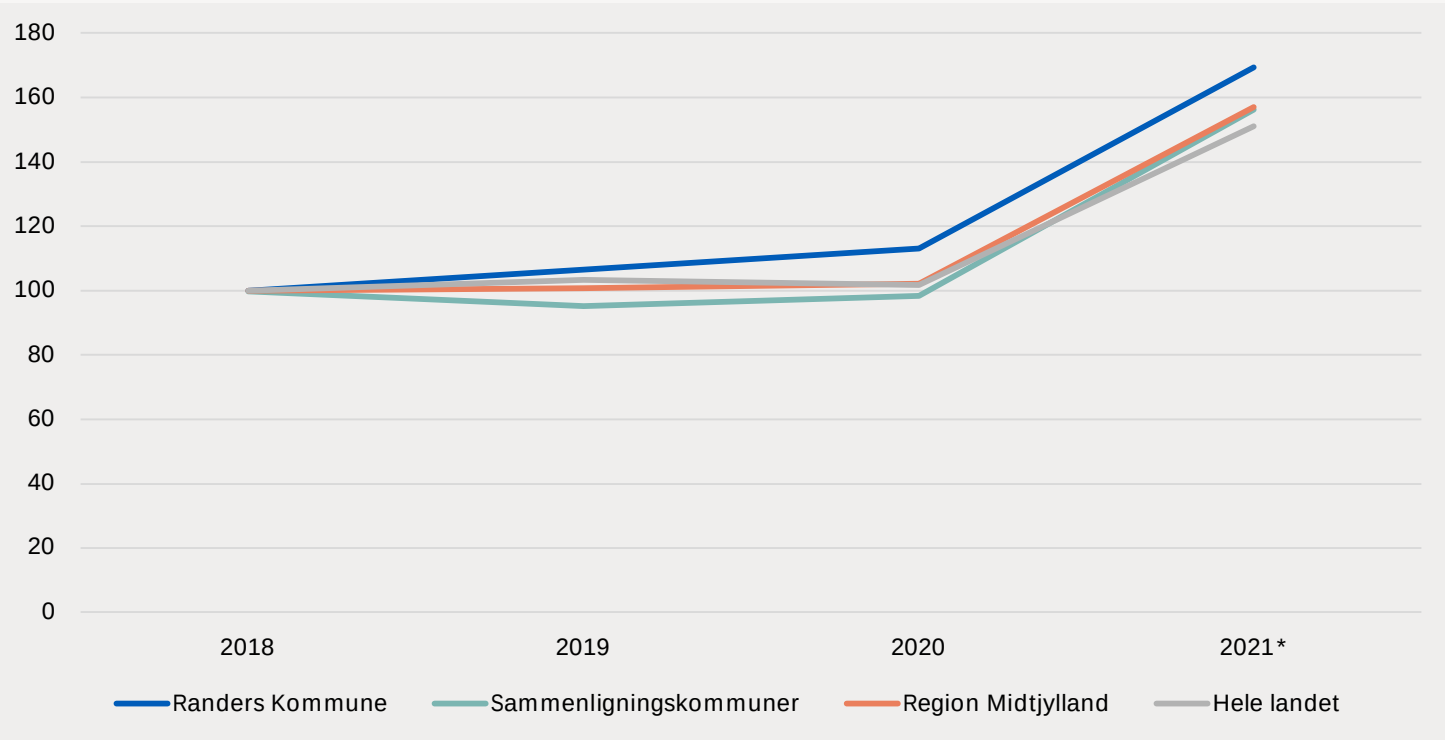
Stor vækst i antallet af opslåede stillinger i Randers Kommune

En indikator for presset på det lokale arbejdsmarked er udviklingen i antallet af jobopslag, der afspejler efterspørgslen på arbejdskraft. Figur 2.6 viser udviklingen i opslåede stillinger siden 2018 i Randers Kommune, sammenligningskommunerne, regionen og hele landet.

Det fremgår, at der i 2021 har været en markant stigning i antallet af opslåede stillinger i både Randers Kommune og resten af landet. Det kan være udtryk for en generel stigende økonomisk aktivitet i 2021 og rekruttering af personale til landets test- og vaccinationscentre.

Figuren 2.7 viser fordelingen af de opslåede stillinger på hovedsektorer. Som det fremgår, har der i 2021 i Randers Kommune især været mange jobopslag inden for servicesektoren samt sundhed og pædagogik.

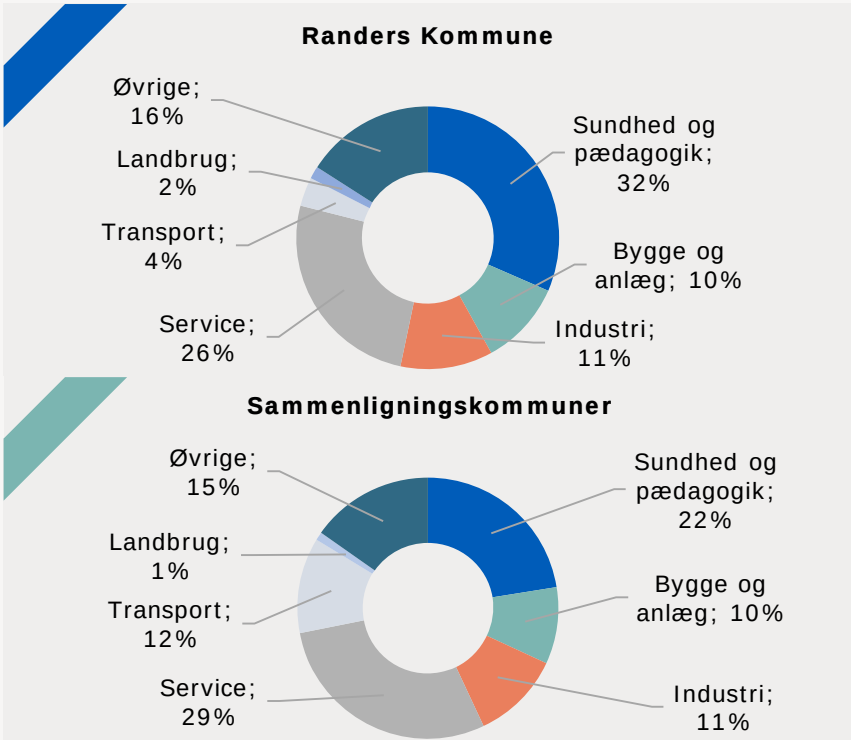
Figur 2.6. Indekseret udvikling i antal opslåede stillinger (2018=100)

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra jobindsats.dk.

Note: Inddelingen på sektorer i figuren til højre er baseret på en gruppering af erhvervsgrupperingen under jobindeks.dk. Antallet af stillinger på årsbasis er summeret på måneder. I 2021 går data kun frem til og med november. I antallet af opslåede stillinger indgår også deltidsansatte og vikarer.

Figur 2.7. Fordeling af opslåede stillinger på sektorer, 2021

Erhvervsrettede tiltag for at styrke virksomhedernes adgang til kvalificeret arbejdskraft i Randers Kommune

I. Adgang til arbejdskraft

Udfordringer med tiltrækning af kvalificeret arbejdskraft til Randers Kommune

Den seneste årlige arbejdskraftprognose for Randers Kommune viser, at ledigheden er lav, og at de lokale virksomheder i høj grad mangler arbejdskraft. De lokale arbejdsgivere efterspørger især faglært og højt kvalificeret arbejdskraft, hvilket kan blive en mærkbar vækstbarriere for virksomhederne, hvis ikke dette arbejdskraftbehov kan dækkes.

Virksomhedernes rekrutteringsudfordringer skyldes primært mangel på jobsøgende med de efterspurgte kvalifikationer. Den nyeste arbejdskraftprognose viser, at 68% af de forventede jobåbninger i 2022 er målrettet kandidater med faglært baggrund eller en videregående uddannelse, hvilket der aktuelt opleves mangel på.

Der vil især være stor efterspørgsel efter social- og sundhedshjælpere, lager- og butiksmedarbejdere, klejnsmede og industriteknikere, rengøringsassistenter og akademiske medarbejdere hos de lokale virksomheder.

II. Indsatser og initiativer igangsat med henblik på at sikre lokal adgang til kvalificeret arbejdskraft

For at imødekomme manglen på kvalificeret arbejdskraft har det lokale erhvervsliv, Randers Kommune og en række andre aktører iværksat en række initiativer og indsatser.

Konference om løsninger

På den korte bane - 1. halvår 2022 - afholder Randers Kommune og erhvervslivet en konference om løsninger på arbejdskraftmanglen, hvor målet er at drøfte udfordringerne ift. manglende arbejdskraft samt finde flere konkrete initiativer, der kan afhjælpe det lokale erhvervslivs udfordringer ift. arbejdskraftmanglen.

Flere kloge hænder og arbejdsomme hjerner

Virksomhedernes behov for kvalificeret arbejdskraft kan bl.a. dækkes gennem efteruddannelse og opkvalificering af nuværende medarbejdere, men også ved at tiltrække nye medarbejdere via en langsigtet uddannelsesstrategi. Derfor samarbejdes der især om at øge tilgangen til erhvervsskolerne. Det sker gennem markedsføring af de erhvervsfaglige uddannelser og ved at italesætte efterspørgslen på faglært arbejdskraft. I den forbindelse er det vigtigt at hæfte sig ved, at 32% af virksomhederne udbyder eller forventes at udbyde lærlinge- eller elevpladser i 2022.

Samtidig er det værd at bemærke, at prognosen også viser et stigende behov for højtuddannet arbejdskraft. Randers Kommune arbejder strategisk med tiltrækning af netop højtuddannet arbejdskraft. Dette via universitetssamarbejder, matchprojekter samt deltagelse i karrieremesser mv.

Endelig er der også fokus på at forbedre pendlingsmuligheder samt sikre bosætning i bred forstand. Med udgangspunkt i Business Region Aarhus samarbejdet – fokuseres endvidere på at tiltrække international arbejdskraft, med henblik på at dække virksomhedernes arbejdskraftbehov.

Et rummeligt lokalt arbejdsmarked

En anden del af løsningen på det presserende behov for arbejdskraft er at inkludere ledige på kanten af arbejdsmarkedet. Det skaber værdi for både den enkelte borger og for den virksomhed, som rekrutterer mangfoldigt. Jobcenter Randers har gennem de seneste år opbygget et bredt samarbejde med det randrusianske erhvervsliv om endnu flere ansættelser, hvor mennesker med særlige behov eller skånehensyn bidrager positivt til virksomhedens bundlinje.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

3 Temaafsnit om megatrends

Det andet temaafsnit i dette års kommunerapporter sætter fokus på de megatrends, der især præger erhvervsudviklingen i disse år – nemlig grøn omstilling og digitalisering.

Der er desværre endnu ikke data og indikatorer, der gør det muligt at følge udviklingen i den digitale transformation og grønne omstilling i erhvervslivet på tværs af kommuner.

Men afsnittet viser nøgleindikatorer for CO₂-udledning, energiforbrug og digitale kompetencer. Herudover vises data for virksomhedernes deltagelse i SMV:Digital.

Til sidst giver afsnittet et overblik over initiativer i kommunen, der understøtter henholdsvis digitalisering og grøn omstilling.

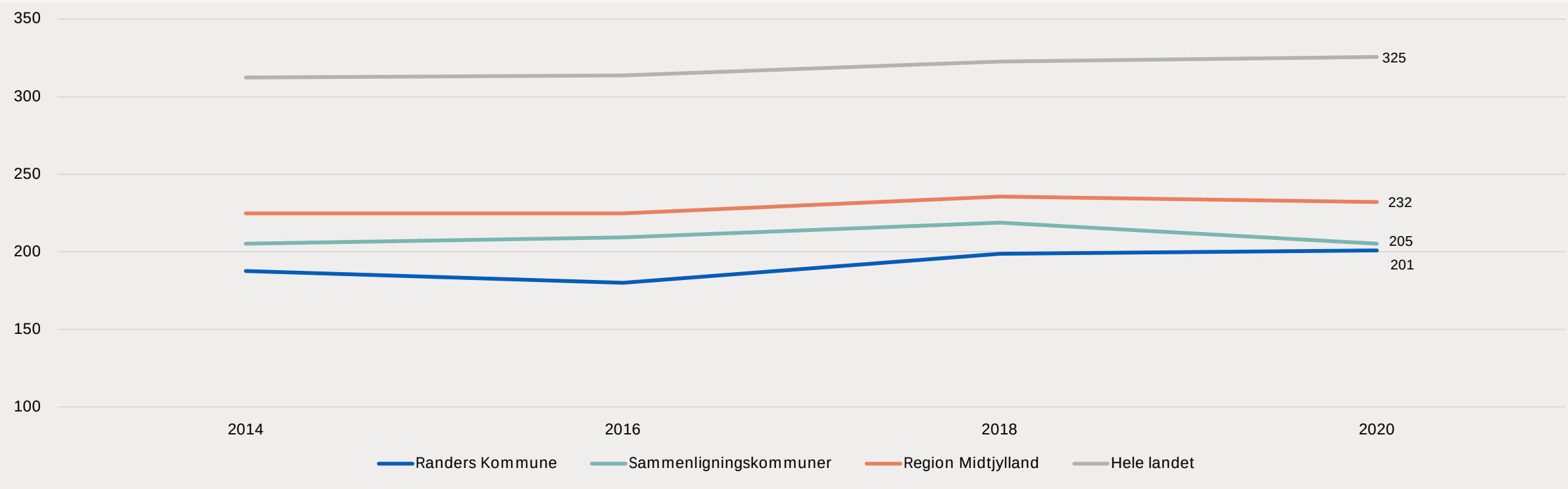
Lavere energiforbrug i industrien end på regionsplan

Et af de områder, hvor der er sammenlignelige data på kommunalt niveau relateret til den grønne omstilling, er industriens energiforbrug, som i mange midtjyske kommuner udgør en væsentlig del af det samlede CO2-aftryk. På dette område er der dog betydelige forskelle på tværs af kommuner, der bl.a. kan hænge sammen med forskelle i branchestrukturen.

Figuren viser, at industrivirksomhederne i Randers Kommune i de seneste år har haft et lavere energiforbrug pr. medarbejder end regions- og landsgennemsnittet. Energiforbruget pr. medarbejder er dog steget en smule siden 2016, så det lå på niveau med sammenligningskommunerne i 2020.

Det fremgår også af figuren, at energiforbruget pr. medarbejder har været forholdsvis konstant gennem hele perioden i både Region Midtjylland og hele landet.

Figur 3.1. Udviklingen i industriens energiforbrug (målt i 1.000 gigajoule pr. beskæftiget), 2014-20

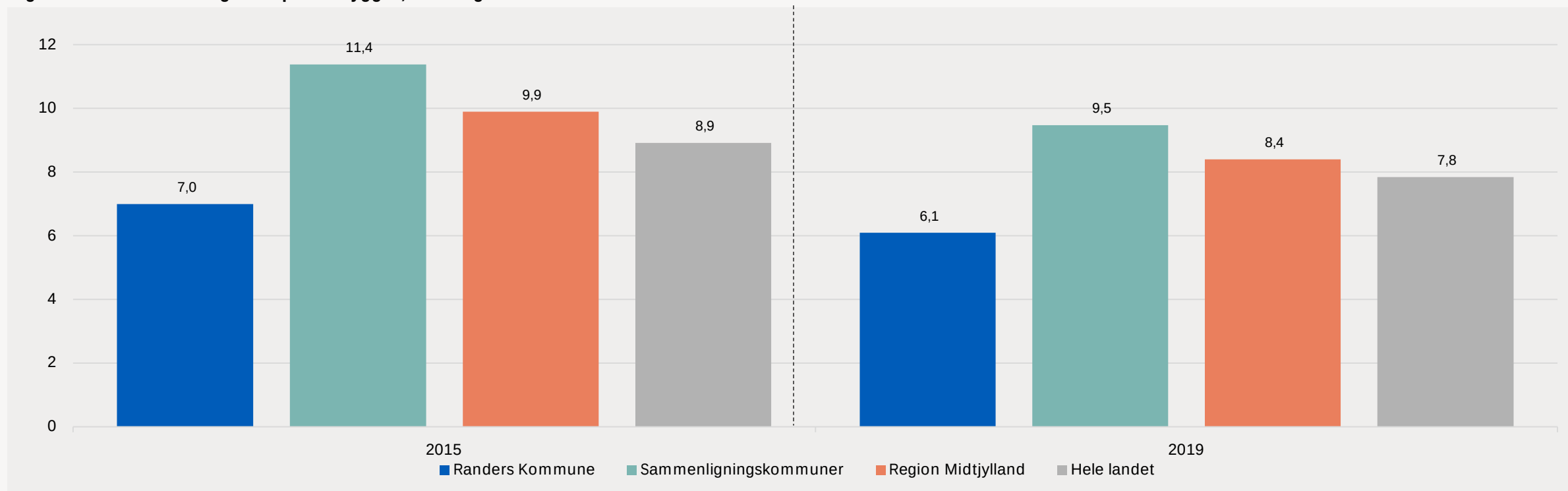
Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Energistyrelsen.
Sammenligningskommuner omfatter: Horsens Kommune, Herning Kommune, Holstebro Kommune, Silkeborg Kommune & Viborg Kommune

Fald på 13 pct. i CO2-udledning pr. indbygger

I mange kommuner er der stor opmærksomhed på udviklingen i den samlede CO2-udledning, og en række kommuner har opstillet mål om CO2-neutralitet inden for en årrække. Figur 3.2 viser CO2-udledningen pr. indbygger i henholdsvis 2015 og 2019 i kommunen, regionen, sammenligningskommunerne og hele landet.

Det fremgår, at Randers Kommune har en lav CO2-udledning pr. indbygger i forhold til sammenligningskommunerne, regionen og landsgennemsnittet. Frem mod 2019 er der tilmed sket et fald i Randers Kommunes CO2-udledning pr. indbygger fra 7 tons CO2 pr. indbygger til 6,1 tons per indbygger – svarende til 13 pct. I sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet er CO2-udledningen også faldet – fra 12 pct. på landsplan op til 17 pct. i sammenligningskommunerne.

Figur 3.2. CO2-udledning tons pr. indbygger, 2015 og 2019

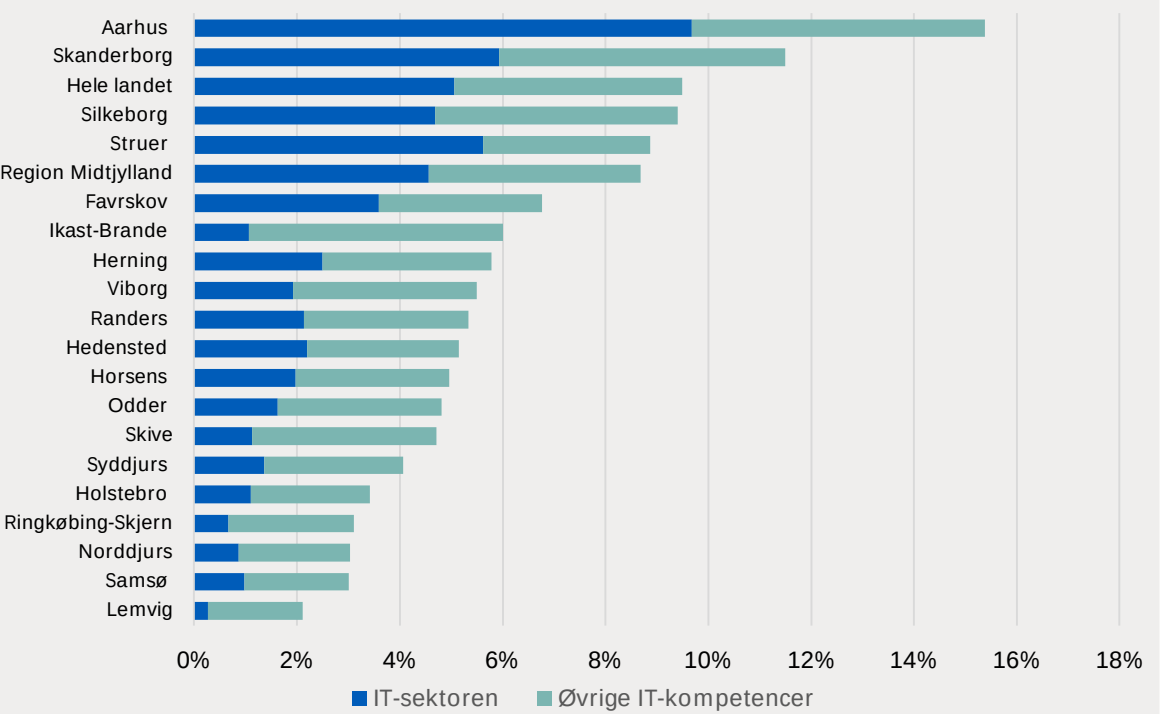
Beskeden vækst i it-beskæftigelsen i Randers Kommune

En vigtig indikator for erhvervslivets evne til digital transformation er it-beskæftigelsen. Det vil sige antallet af personer, der arbejder med drift og udvikling inden for it. It-arbejdsmarkedet kan inddeles i personer ansat i it-sektoren samt personer i andre brancher, der har en it-uddannelse eller er ansat i en it-stilling (øvrige it-kompetencer). Som det fremgår af Figur 3.3, er it-beskæftigelsen klart størst i Aarhus Kommune efterfulgt af Skanderborg Kommune.

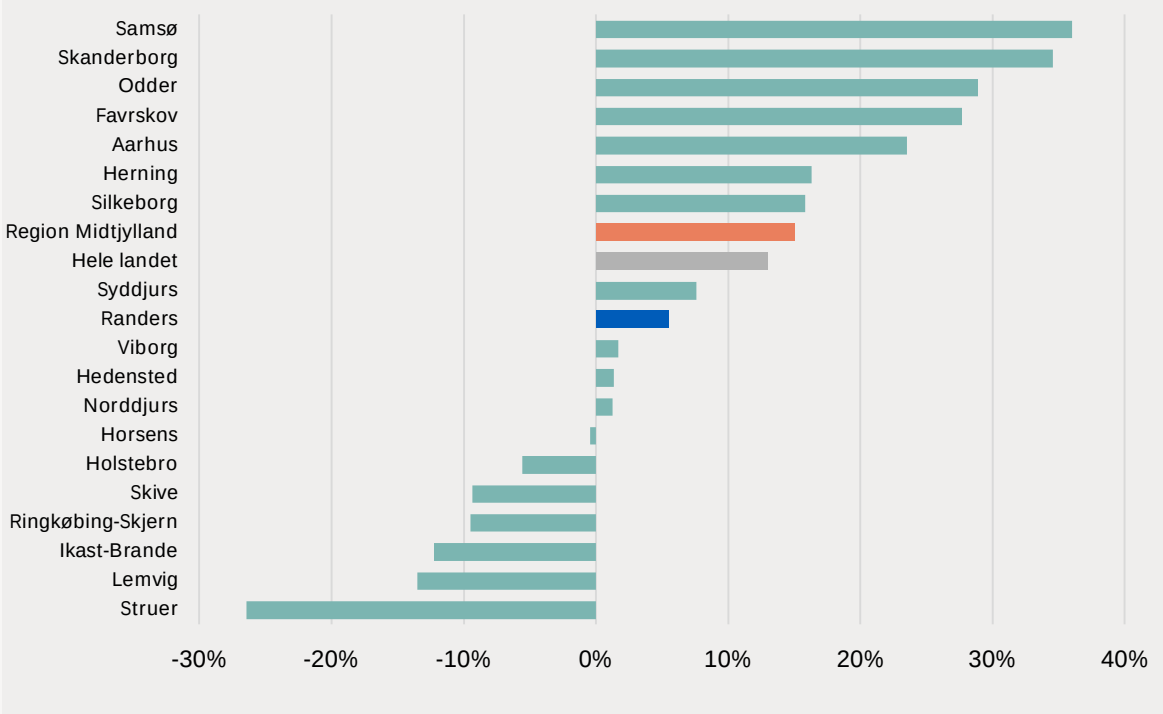
Randers Kommune ligger nummer ni blandt de midtjyske kommuner målt på den it-beskæftigelsens andel af den samlede beskæftigelse. Samlet udgør it-beskæftigelsen ca. fem procent af den samlede private beskæftigelse i Randers Kommune.

Figur 3.4 viser, at mange kommuner har haft vækst i it-beskæftigelsen. Det gælder også Randers Kommune, hvor antallet af it-jobs er steget med seks pct. i perioden 2015 til 2020. For regionen som helhed har væksten været på 15 pct.

Figur 3.3. It-beskæftigelse opdelt efter kommune, 2020

Figur 3.4. Udvikling i beskæftigelsen på it-arbejdsmarkedet, 2015-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Lidt færre deltagelser i SMV:Digital i forhold til regionsgennemsnittet

En indikator for den digitale transformation i virksomhederne er deltagelsen i nationale programmer, der yder tilskud til it-udvikling. Det største og bredest forankrede program i Danmark er SMV:Digital. Gennem SMV:Digital kan SMV'er med 2-249 ansatte søge om tilskudsvouchers, hvor et rådgivningsforløb bliver skræddersyet ud fra virksomhedens udviklingsprojekt.

I perioden 2019 til 2021 deltog 933 virksomheder i Region Midtjylland i SMV:Digital-projekter, svarende til 35 pct. af alle forløb på landsplan. Tabellen nedenfor viser fordelingen af de 933 virksomheder på kommuner samt antal deltagelser pr. 1.000 virksomheder i målgruppen.

Det fremgår, at Randers Kommune havde 34 deltagelser pr. 1.000 virksomheder, hvilket er en smule under regionsgennemsnittet. Tabellen viser også, at antallet af deltagelser pr. 1.000 virksomheder er klart større i Region Midtjylland end i resten af landet.

Tabel 3.1. Deltagelser i SMV:Digital, 2019-21

Kommuner	Antal deltagere	Deltagelse pr. 1.000 virksomheder i målgruppen
Aarhus	282	44
Silkeborg	86	50
Hedensted	67	68
Randers	61	34
Herning	61	30
Skanderborg	58	51
Viborg	51	27
Horsens	49	29
Favrskov	45	52
Holstebro	43	34
Ringkøbing-Skjern	41	29
Ikast-Brande	39	44
Struer	29	73
Skive	22	23
Odder	17	43
Norddjurs	15	20
Lemvig	12	22
Syddjurs	9	11
Region Midtjylland	993	38
Øvrige regioner	1.879	22

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Erhvervsstyrelsen
Note: Samsø Kommune indgår ikke i statistikken, da der ikke er nok deltagere. De enkelte kommuner kan derfor ikke summeres til totalen for Region Midtjylland. Antallet af virksomheder i målgruppen er opgjort som antallet virksomheder med to eller flere medarbejdere.

Initiativer og tiltag i Randers Kommune til at understøtte digitalisering og grøn omstilling

I. Potentiale og udfordringer forbundet den grønne omstilling og digitalisering i Randers Kommune

Grøn omstilling

Over de senere år har den grønne omstilling og digitalisering givet nye muligheder for nogle virksomheder, mens andre oplever udfordringer. Specielt den grønne omstilling og dele af det mind-set, der opfattes at ligge bag, kan i nogle virksomheders perspektiv stå i skarp kontrast til det vanlige fokus på økonomi og den vækst dagsorden, der hidtil har defineret den strategi og forretningsmodel, der har været pejlemærket for disse virksomheder.

Digitalisering

Digitaliseringsudfordringerne i lokale virksomheder vurderes mindre end de udfordringer der er forbundet med den grønne omstilling, da digitalisering i højere grad ses som et neutralt middel til at nå virksomhedernes profitmålsætninger. Der er dermed en grundlæggende forståelse for, hvilken værdi digitaliseringen kan skabe for virksomhederne. Dette til trods er der virksomheder, som indtil for nylig ikke har prioriteret digital udvikling. Forandringsparathed er dog blevet styrket grundet Coronapandemien, da det er blevet en nødvendighed for mange virksomheder at få digitaliseret forretnings- og arbejdsgange. Som følge af nedlukninger ses der også en vækst i antal webshops de seneste år.

Digitaliseringen har også bevirket at der er grønne dagsordner, som kan adresseres hurtigere af de enkelte virksomheder. Det er f.eks. blevet en integreret del af mange virksomheders hverdag, at der afholdes flere digitale møder, hvilket betyder færre kørt kilometer i virksomhedsregi.

Stigende fokus på grøn værdikæde

Den grønne omstilling bliver en større og større del af virksomheders hverdag også i Randers, og vi ser i stigende omfang, at virksomhederne begynder at stille grønne krav til sig selv og ikke mindst til deres leverandører. Virksomhederne bliver mere og mere bevidste om, at det er nødvendigt at forsøge at mindske deres CO2-udledning i hele værdikæden. Dette omfatter også at få et overblik over affaldsstrømme og forsøge at reducere affaldsmængder og gøre affald til ressourcer.

I Randers er der en stor gruppe af virksomheder, som agerer underleverandører til større virksomheder, som har fuldt fokus på den grønne dagsorden. Det er derfor en forretningsmæssig nødvendighed, at de indgår i den grønne omstilling.

Virksomhederne i Randers Kommune er bevidste om nødvendigheden af at indgå i den grønne omstilling og der arbejdes derfor seriøst med klimaregnskaber og den grønne omstilling i kampen for at bevare kundegrundlaget, men også udvide dette. Det er dog fortsat en mindre andel af virksomhederne der arbejder med klimaregnskaber. Udarbejdelsen af klimaregn-skaber ses også ved virksomheder, der ikke er omfattet af et ydre krav. For dem har forståelsen af behovet for klimadokumentation, regnskaber og reduktioner bundfældet sig som et stærkt konkurrenceparameter.

Randers Kommune erfarer, at iværksættere giver udtryk for at bæredygtighed og grøn omstilling er emner, der skal adresseres forretningsmæssigt.

II. Indsatser og initiativer der understøtter den grønne omstilling og digitalisering

ECSMV

Randers Kommune deltager i ECSMV - "Energieffektivitet og CO2-besparelser i virksomheder i Region Midtjylland" - som er et projekt, der har sigte på at øge energieffektiviteten og reducere CO2-udledningen blandt små og mellemstore virksomheder i Region Midtjylland.

Netværk for plastindustrien samt netværk for affalds- og miljøbranche

Randers Kommune faciliterer et lokalt netværk for plastindustrien, hvor der pt. er fokus på genanvendelse af plast, deling af overskudsvarme, cirkulære modeller mv. Derudover er Randers Kommune med i et netværk inden for affalds- og miljøbranchen, hvor der videndes om genanvendelse, reduktioner og fremtidige samarbejds muligheder.

SMV:Digital og SMV:Grøn

SMV:Digital giver virksomhederne mulighed for at søge tilskudspuljer til fremme af digitalisering. Der udbydes en række forskellige tilskud som virksomheder kan søge. SMV:Grøn giver virksomhederne mulighed for at søge en voucher til at videreudvikle en grøn idé eller plan. Der er således mulighed for at nybegyndere inden for grøn omstilling kan ansøge lige såvel som virksomheder, der allerede har en fast plan for den grønne omstilling.

Derudover arbejder kommunen med en række andre tiltag til fremme af digitalisering og grøn omstilling, der bl.a. omfatter: dialog- og fyraftensmøder med virksomheder om grøn omstilling, klimafaglige medarbejdere i kommunen samt samarbejde med virksomheder om opkvalificering og matchmaking.

4 Beskæftigelse og specialisering

Dette afsnit fokuserer på udviklingen i beskæftigelsen i Randers Kommune og kommunens erhvervsmæssige specialisering.

Først sammenlignes den samlede udvikling i den private jobskabelse med sammenligningskommunerne, hele regionen og resten af landet.

Derefter går afsnittet i dybden med erhvervsspecialiseringen. Først vises specialiseringen inden for de erhvervsområder, hvor der er etableret nationale klynger. Derefter vises jobudviklingen og erhvervsspecialiseringen på brancheniveau.

Stigende privat beskæftigelse i Randers Kommune siden 2015

En central indikator for udviklingen i erhvervspræstationerne i en kommune er udviklingen i den samlede private jobskabelse.

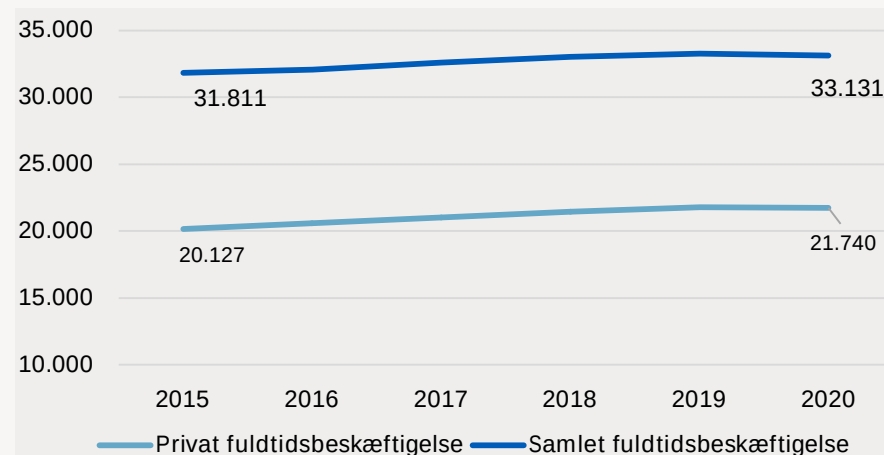
Figur 4.1 viser, at der i perioden 2015 til 2020 er sket en vækst i den private beskæftigelse på ca. 1.600 fuldtidsjobs i Randers Kommune, hvilket har ført til en nogenlunde tilsvarende vækst i den samlede beskæftigelse.

Figur 4.2. viser, at væksten har været større end i sammenligningskommunerne og tilsvarende væksten i resten af regionen og hele landet. I forhold til sammenligningskommunerne var det især i perioden 2018 til 2019, at den private jobskabelse udviklede sig hurtigere i Randers Kommune.

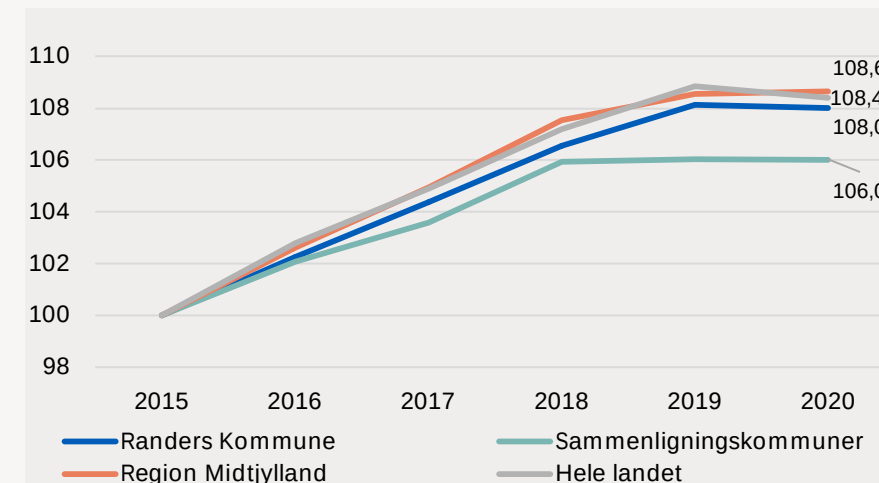
For at belyse udviklingen under coronakrisen viser Figur 4.3 den kvartalsvise udvikling i den private beskæftigelse siden første kvartal 2020.

Figuren viser, at også 2021 har været karakteriseret ved en lidt større beskæftigelsesudvikling i Randers Kommune end i resten af regionen. Set over hele perioden er beskæftigelsen steget med 10 pct. i Randers Kommune.

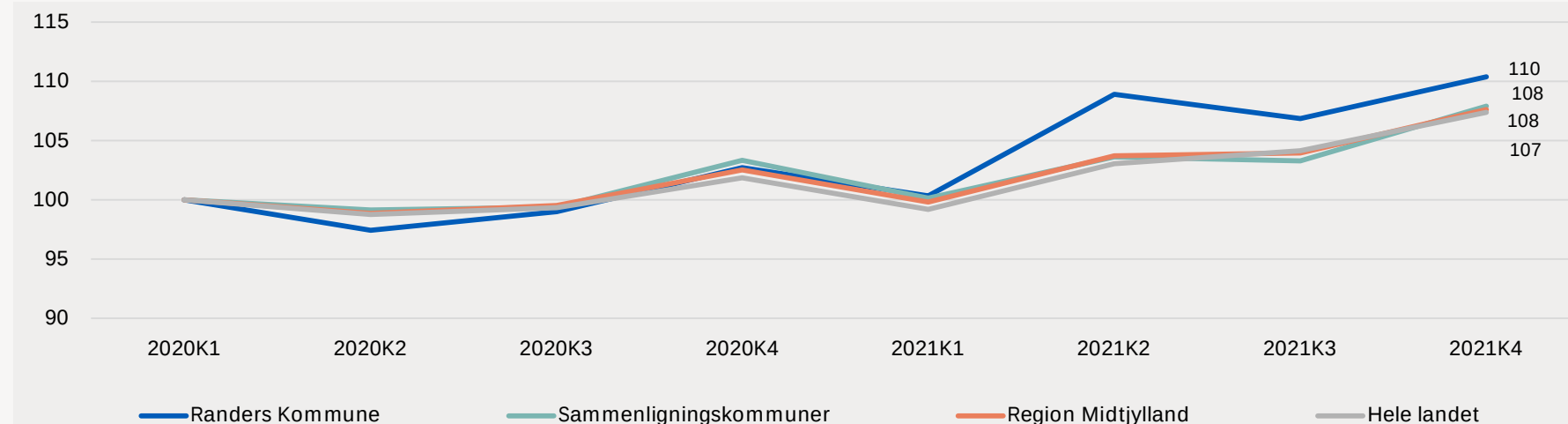
Figur 4.1. Udvikling i den private og samlede fuldtidsbeskæftigelse, 2015-20

Figur 4.2. Indekseret udvikling i antal fuldtidsbeskæftigede i den private sektor (2015=100)

Figur 4.3. Indekseret udvikling i fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere i den private sektor under coronakrisen (1. kv. 2020=100)

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik (for Figur 4.1. og 4.2.) og jobindsats.dk (for Figur 4.3.). Sammenligningskommuner omfatter: Horsens Kommune, Herning Kommune, Holstebro Kommune, Silkeborg Kommune og Viborg Kommune. I Figur 4.3. er beskæftigelsen i den private sektor opgjort ved den samlede beskæftigelse fratrukket beskæftigelsen i branchen offentlig administration, undervisning og sundhed.

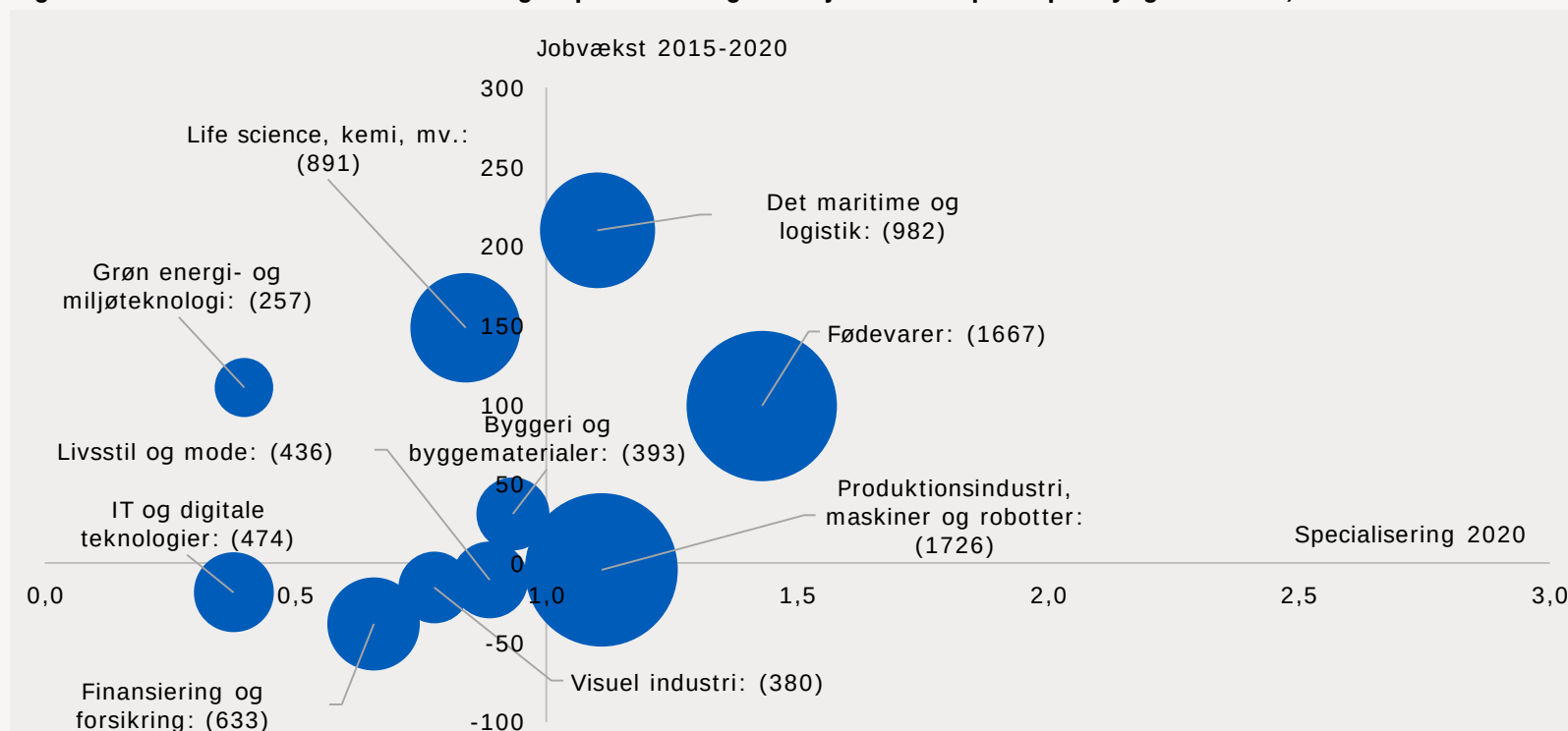
Klynger: Produktionsindustri og fødevarer dominerer i Randers Kommune

Figur 4.4 giver et overblik over, hvordan Randers Kommune er specialiseret inden for de erhvervsområder, hvor der er etableret nationale klynger. Figuren omfatter dermed også kun virksomheder, der ligger inden for erhverv, der konkurrerer internationalt (enten fordi de har eksport eller leverer viden og ydelser til erhverv med stor eksport).

Figuren viser, at områderne produktionsindustri mv. og fødevarer er de største klynger jobmæssigt (cirklernes størrelse) i Randers Kommune. Fødevarer er også det klyngeområde, der har den største specialisering. Med en specialisering på 1,4 udgør fødevarer en andel af den samlede beskæftigelse inden for internationalt konkurrerende erhverv, der er 40 procent større end i det øvrige land.

De to mindre klyngeområder det maritime og logistik (herunder transportvirksomheder) samt life science, kemi, mv. har oplevet den største beskæftigelsesvækst. Siden 2015 er beskæftigelsen i de to klynger samlet set vokset med ca. 350 fuldtidsjobs.

Figur 4.4. Kommunens erhvervsmæssige specialisering samt jobvækst opdelt på klyngeområder, 2015-2020

Figuren viser Randers Kommunes erhvervsmæssige specialisering inden for de områder, hvor der er etableret nationale klynger. Klyngernes betydning er vist gennem tre indikatorer:

- Cirklernes størrelse illustrerer størrelsen af hver klynge målt på antal fuldtidsbeskæftigede i 2020. Antal årsværk er angivet i parentes ud for hver cirkel.
- Placeringen langs figurens x-akse viser klyngens specialiseringsgrad. En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at klyngens andel af Randers Kommunes private beskæftigelse er større end i resten af landet.
- Placeringen langs y-aksen viser udviklingen i antal fuldtidsbeskæftigede 2015-20. Det vil sige, om klyngen har haft vækst eller tilbagegang de sidste fem år.

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Klyngerne er baseret på statistikarbejdet, der ligger til grund for rapporten "Erhvervsmæssige styrkeområder – Kortlægning af erhvervsstyrker i dansk erhvervsliv", som IRIS Group og CRT udarbejdede for Erhvervsstyrelsen i 2019. Nogle erhverv i figuren dækker flere nationale klynger. Fx dækker "grøn energi- og miljøteknologi" både over virksomheder, der er i målgruppen fra Clean og Energy Cluster.

Handel dominerer erhvervsstrukturen i Randers Kommune

Hvor figuren på forrige side gav et overblik over Randers Kommunes specialisering inden for de nationale klyngeområder, tager Tabel 4.1 afsæt i en traditionel brancheinddeling og omfatter alle private virksomheder. Den viser, at detailhandel er den største branche i Randers Kommune målt på antallet af fuldtidsjobs, men at denne branche ikke har oplevet en jobvækst fra 2015 til 2020. Derudover er engroshandel samt bygge og anlæg toneangivende brancher i Randers Kommune. Den største procentvise vækst i beskæftigelsen er sket inden for operationel service og en række andre serviceerhverv.

Tabel 4.1. Antal private jobs, jobvækst 2015-20 samt erhvervsmæssig specialisering, opdelt på brancheniveau

Branche	Antal fuldtidsjobs		Jobvækst, 2015-20 (pct.)	Jobvækst i hele landet, 2015-20 (pct.)	Specialisering, 2020
	2015	2020			
Detailhandel	2.961	2.973	0%	2%	1,3
Engroshandel	2.324	2.398	3%	5%	1,2
Bygge og anlæg	1.930	2.084	8%	17%	1,0
Operationel service	968	1.484	53%	12%	1,1
Transport	998	1.175	18%	7%	0,9
Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	921	1.059	15%	3%	1,8
Olieraffinaderier mv., Kemisk industri, Medicinalindustri, Plast-, glas- og betonindustri	896	971	8%	6%	1,2
Rådgivning, forskning og udvikling	744	955	28%	14%	0,7
Tekstil, træ, papir, møbelindustri mv.	949	949	0%	2%	1,5
Landbrug, skovbrug og fiskeri	907	881	-3%	-2%	1,1
Elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri	713	852	19%	11%	0,7
Hoteller og restauranter	656	767	17%	9%	0,8
Metalindustri	737	663	-10%	1%	1,5
Sundhedsvæsen	598	660	10%	12%	1,2
Finansiering og forsikring	693	650	-6%	7%	0,6
Andre serviceydelser mv.	595	595	0%	7%	1,0
Ejendomshandel og udlejning	504	535	6%	6%	1,0
Undervisning	456	490	8%	9%	1,0
Tele, IT og information	405	368	-9%	20%	0,4
Kultur og fritid	359	360	0%	13%	1,0
Reklame og øvrig erhvervsservice	198	289	46%	11%	0,7
Råstof, energi og forsyning mv.	225	244	8%	9%	1,1
Private velfærdsinstitutioner	278	229	-18%	18%	0,4
Forlag, tv og radio	111	110	-2%	6%	0,4
Alle brancher	20.127	21.740	8%	8%	1,0

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik. Note: En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at branchens andel af kommunens private beskæftigelse er større end i resten af landet. Hvis specialiseringsgraden er under 1, fylder branchen mindre i kommunen end i resten af landet eller en gennemsnitskommune. Tal markeret med rød angiver, at væksten har været negativ.

5 Iværksætteri og virksomhedsbestand

Dette afsnit fokuserer på tilgang og frafald af virksomheder i Randers Kommune. Først vises udviklingen i iværksætteriet i kommunen efterfulgt af tal for overlevelsesheden blandt de nye virksomheder samt for konkurser.

Derefter vises tilflytningen og fraflytningen af etablerede virksomheder siden 2015.

Endelig viser afsnittet den samlede udvikling i virksomhedsbestanden i Randers Kommune.

Etableringsraten i Randers Kommune lå i 2020 en smule over resten af regionen

Iværksættere spiller en vigtig rolle for innovation og jobskabelse i erhvervslivet.

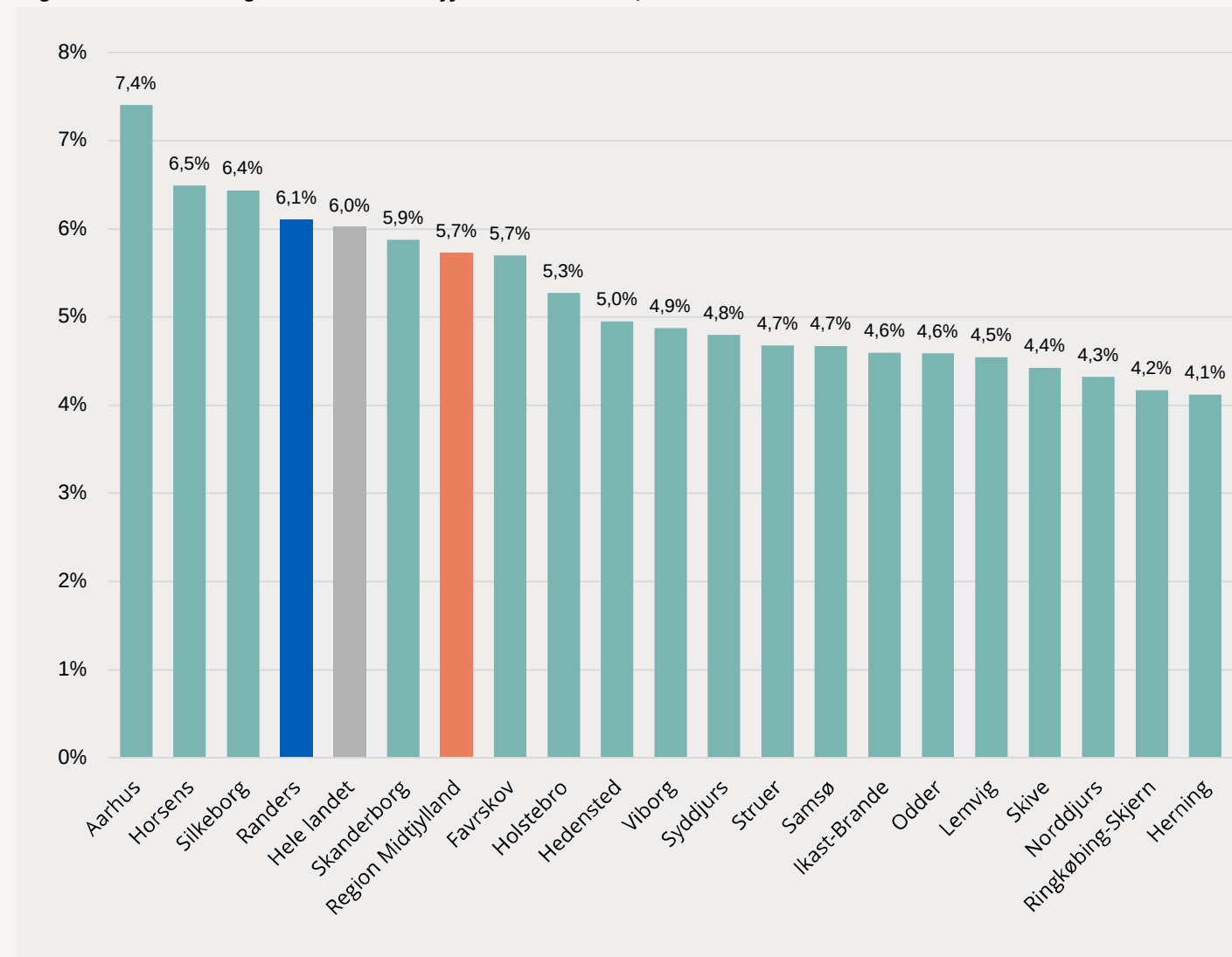
Figuren til højre viser etableringsraten (andelen af den samlede virksomhedsbestand, der er etableret i 2020) i de midtjyske kommuner i 2020 sammenholdt med landsgennemsnittet og regionsgennemsnittet.

Som det fremgår, lå etableringsraten i Randers Kommune i 2020 en anelse højere end regions- og landsgennemsnittet.

Figuren viser også, at Aarhus Kommune havde den højeste etableringsrate på ca. 7,4 pct., mens de to vestjyske kommuner – Herning Kommune og Ringkøbing-Skjern Kommune – havde den laveste etableringsrate på lidt over 4 pct. Generelt er etableringsraterne højere i de østjyske end i de vestjyske kommuner.

Figur 5.1. Etableringsrater i de midtjyske kommuner, 2020

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Etableringsraten er opgjort som antal virksomheder etableret i året sat i forhold til den samlede virksomhedsbestand

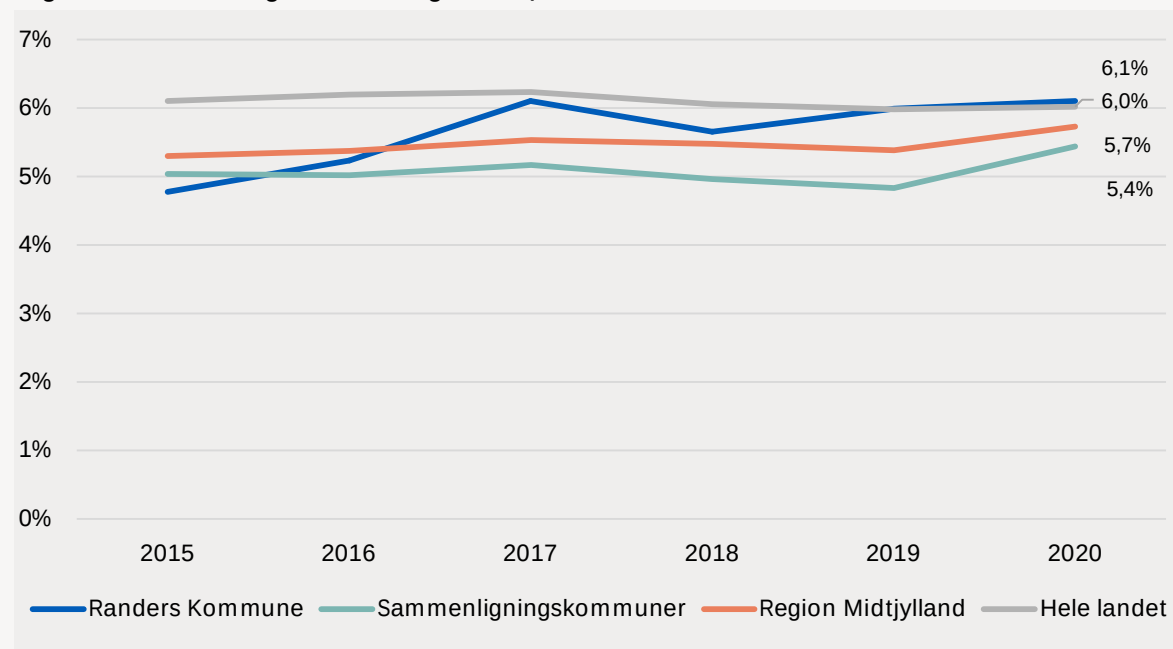
Vækst i etableringsraten siden 2015

Figuren nedenfor viser udviklingen i etableringsraten i perioden 2015 til 2020 for Randers Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet.

Som det fremgår, lå Randers Kommune under resten af regionen og landet i 2015. Men siden 2015 har Randers Kommune oplevet en vækst i etableringsraten, mens den har ligget nogenlunde stabilt i resten af regionen og landet. Det betyder, at Randers Kommune har ligget over både regions- og landsgennemsnittet siden 2019.

Figuren viser også, at forskellen mellem de midtjyske kommuner og resten af landet er blevet mindre i løbet af perioden.

Figur 5.2. Udvikling i etableringsraten, 2015-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Sammenligningskommuner omfatter: Horsens Kommune, Herning Kommune, Holstebro Kommune, Silkeborg Kommune og Viborg Kommune.

Mange iværksættere inden for bygge og anlæg i Randers Kommune

For den enkelte kommune kan det endvidere være interessant at se nærmere på inden for hvilke brancher, at der etableres nye virksomheder. Tabel 5.1 viser netop iværksættervirksomhedernes fordeling på brancheområder i perioden 2019 til 2020.

Af tabellen fremgår, at der i Randers Kommune er etableret flest virksomheder inden for bygge og anlæg efterfulgt af en række servicefag samt primære erhverv. Generelt er iværksætterne jævnt fordelt på brancheområder i Randers Kommune.

Tabellen viser også, at fordelingen i Randers Kommune kun i begrænset omfang adskiller sig fra fordelingen blandt sammenligningskommuner og resten af regionen. Dog afslører tabellen, at bygge og anlæg fylder mere i Randers Kommune, mens videnservice fylder mindre end i regionen som helhed.

Tabel 5.1. Fordeling af iværksættere efter brancher, gennemsnit for 2019-20

Branche	Randers Kommune	Sammenligningskommuner	Region Midtjylland	Hele landet
Bygge og anlæg	16%	14%	12%	13%
Operationel service	10%	9%	8%	9%
Videnservice	10%	12%	15%	16%
Landbrug, skovbrug, fiskeri, råstof, forsyning og andre serviceydelser	10%	11%	10%	8%
Detailhandel	9%	8%	8%	8%
Finansiering, forsikring og ejendomme	9%	12%	12%	9%
Industri	9%	5%	5%	4%
Private velfærdsinstitutioner og kultur	8%	10%	9%	9%
Hoteller og restauranter	5%	6%	5%	6%
Information og kommunikation	5%	5%	7%	9%
Engroshandel	5%	4%	4%	3%
Transport	4%	3%	4%	5%
I alt	100%	100%	100%	100%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Iværksættervirksomheder med uoplyst sektor er ikke medtaget.

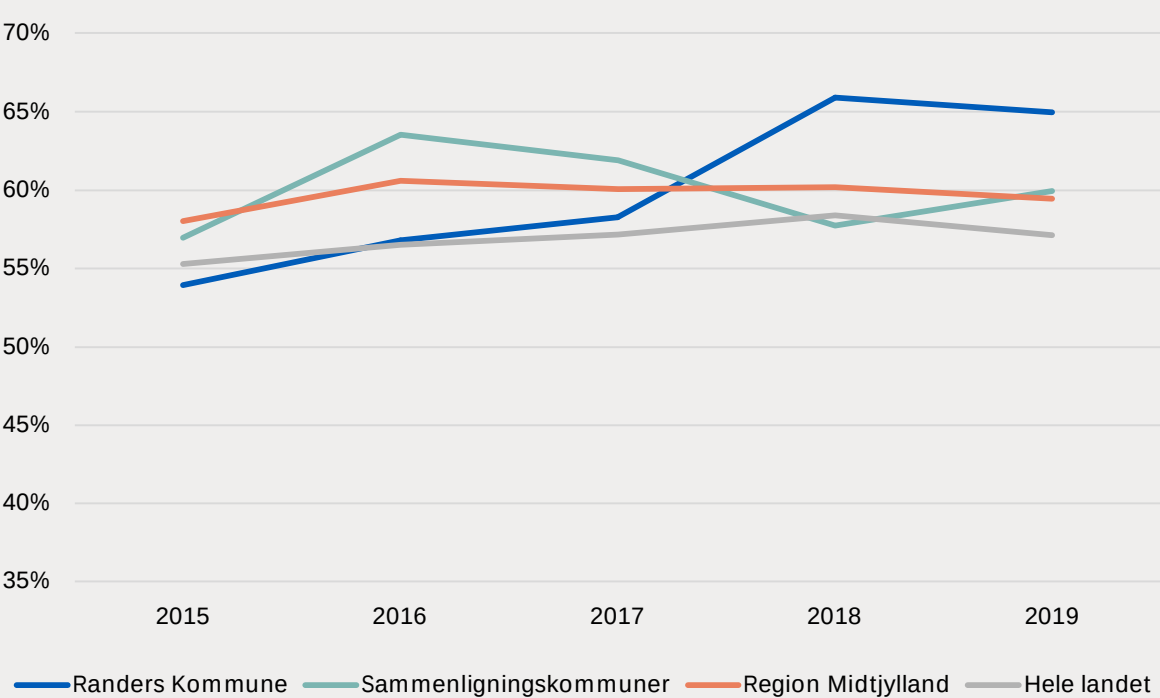
Den tre-årige overlevelsesrate er steget siden 2015

En vigtig indikator for iværksættervilkårene i en kommune er overlevelsesraten. Det vil sige andelen af iværksættervirksomheder, der formår at fastholde en væsentlig økonomisk aktivitet efter, at de er etableret. Figurene nedenfor viser overlevelsesraterne henholdsvis tre- og fem år efter etablering for iværksættere i henholdsvis Randers Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet.

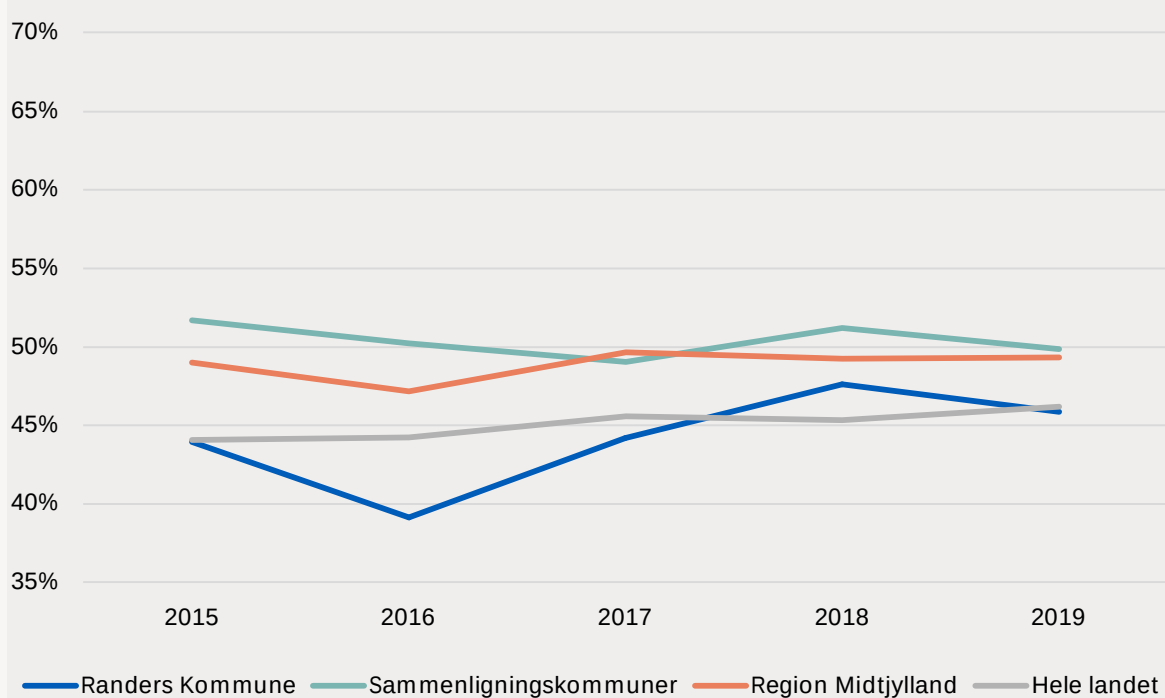
Det fremgår, at overlevelsesraterne svinger en del fra år til år. Set over hele perioden er overlevelsesraterne steget i Randers Kommune. Udviklingen har været mest markant for den tre-årige overlevelsesrate, som siden 2018 har ligget over niveauet i resten af regionen og landet. Den femårige overlevelsesrate voksede i perioden 2016 til 2018 i Randers Kommune, men i 2019 faldt den til et niveau svarende til landsgennemsnittet.

Den væsentlige forbedring i den treårige overlevelsesrate vil formentlig kunne ses på den femårige overlevelsesrate i Randers Kommune de næste par år.

Figur 5.3 Udvikling i overlevelsesraten (tre år efter etablering), 2015-19

Figur 5.4 Udvikling i overlevelsesraten (fem år efter etablering), 2015-19

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Overlevelsesraterne er baseret på Danmarks Statistiks register for overlevede virksomheder, som ved rapportens udarbejdelse kun var tilgængelig til og med 2019.

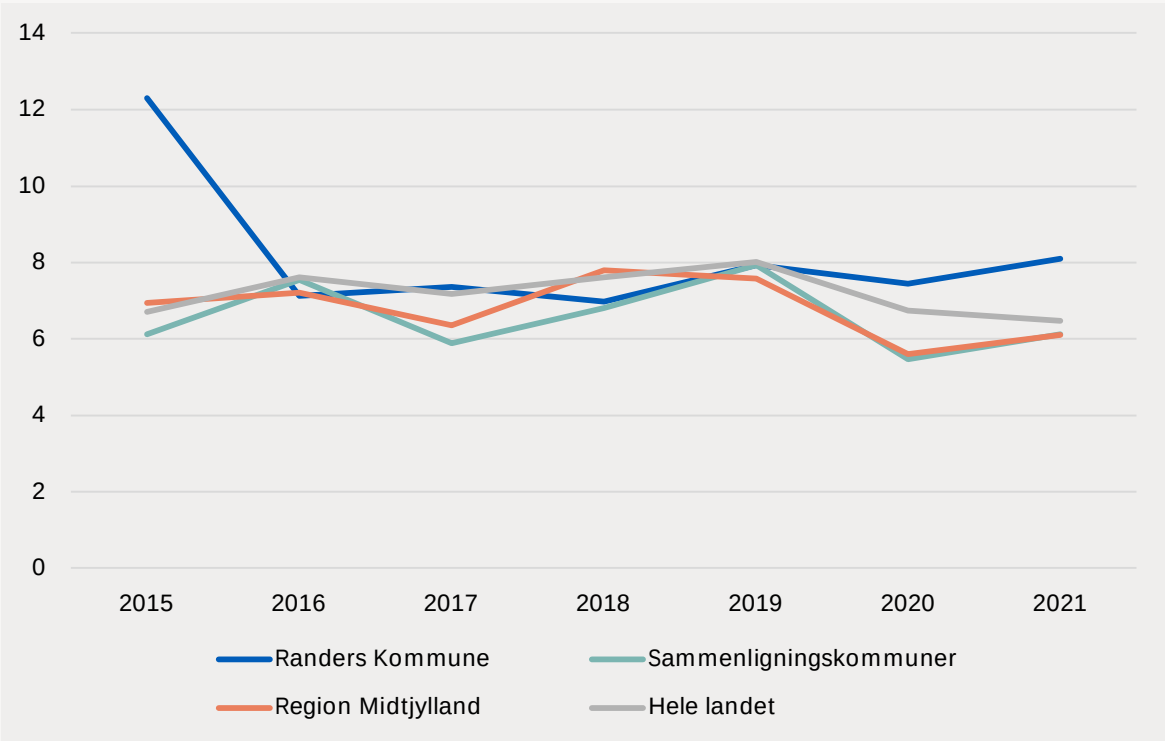
Stabilt antal virksomhedskonkurser siden 2016

En anden indikator for afvikling og frafald af virksomheder er omfanget af konkurser. Figur 5.5 viser, hvor mange virksomheder der blev erklæret konkurs i Randers Kommune, sammenligningskommunerne, Region Midtjylland og hele landet – opgjort som antal konkurser pr. 1.000 virksomheder.

Det fremgår, at antallet af konkurser (pr. 1.000 virksomheder) i Randers Kommune lå markant højere end landsgennemsnittet i 2015. I 2016 faldt antallet af konkurser markant i Randers Kommune og har siden ligget på niveau med landsgennemsnittet. I modsætning til resten af regionen og landet, er antallet af konkurser dog steget svagt i Randers Kommune under corona-krisen. Det landsdækkende fald i konkurserne under coronakrisen skal naturligvis ses i lyset af adgangen til hjælpepakker.

Tabel 5.2 viser, hvordan konkurserne fordeler sig på hovedsektorer i Randers Kommune. Som det fremgår, er service den sektor, der har oplevet flest konkurser over årene. I 2021 er der dog flest konkurser inden for handel, der er et område, der har været ekstra hårdt ramt af nedlukninger under coronakrisen.

Figur 5.5. Udvikling i antal konkurser pr. 1.000 virksomheder, 2015-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Konkurser er opgjort for virksomheder med beskæftigelse og/eller en omsætning på mindst en mio. kr. (aktive virksomheder). Antallet af virksomheder for 2021 er estimeret på baggrund af udviklingen i virksomhedsbestanden i perioden 2015-20.

Tabel 5.2. Fordeling af konkurser i Randers Kommune på hovedsektorer , 2015-21

Sektor	2015	2018	2021
Service	36%	24%	22%
Handel	22%	24%	32%
Primære erhverv	15%	6%	0%
Industri	11%	24%	15%
Bygge og anlæg	11%	18%	27%
Transport	5%	6%	5%
I alt	100 %	100 %	100 %

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Konkurser er opgjort for virksomheder med beskæftigelse og/eller en omsætning på mindst en mio. kr. (aktive virksomheder). Antallet af virksomheder for 2021 er estimeret på baggrund af udviklingen i virksomhedsbestanden i perioden 2015-20.

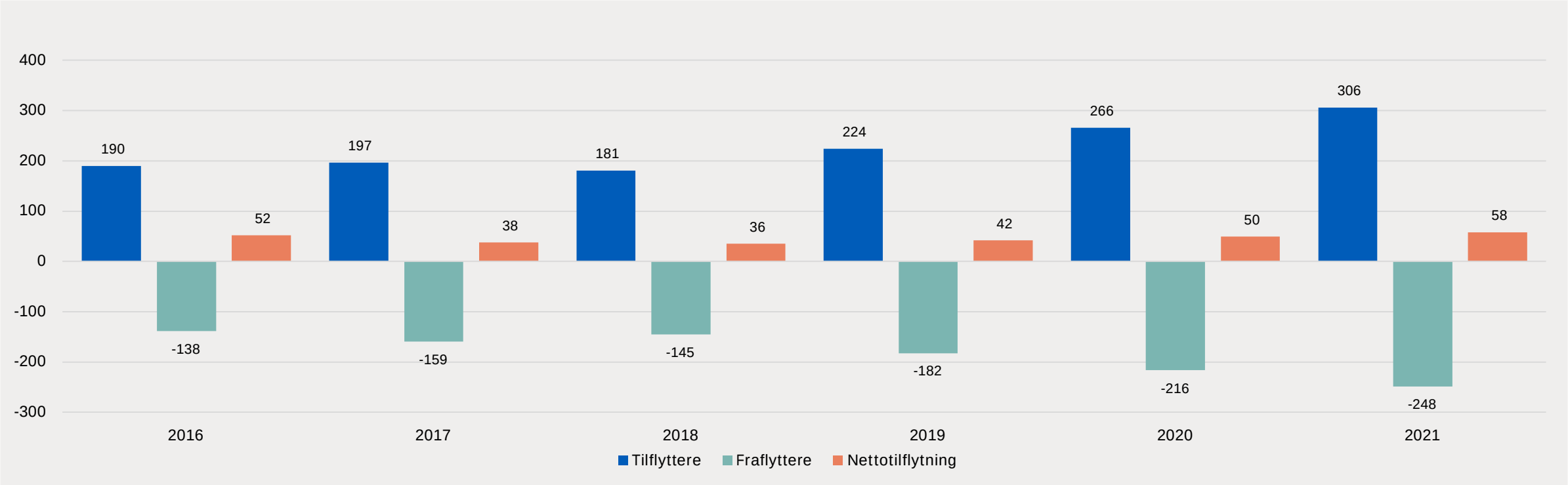
Stigende nettotilflytning af virksomheder siden 2018

Et andet vigtigt pejlemærke for erhvervsvilkårene er omfanget af til- og fraflytninger af virksomheder. Figur 5.6 viser udviklingen i både til- og fraflytninger samt nettotilflytningen (tilflytninger minus fraflytninger) til Randers Kommune fra 2016 til 2021.

Generelt har Randers Kommune oplevet en positiv udvikling i antallet af tilflyttede virksomheder, hvilket vidner om et attraktivt erhvervmiljø. Antallet af tilflyttede virksomheder var således ca. 60 pct. højere i 2021 end i 2016.

Nettotilflytningen er samtidig vokset de seneste år. I 2021 oplevede Randers Kommune den største nettotilflytning på 58 virksomheder, mens tallet i 2020 var 50 virksomheder. Over hele perioden har der været en nettotilflytning på 276 virksomheder.

Figur 5.6. Til- og fraflytning af virksomheder i Randers Kommune, 2016-21

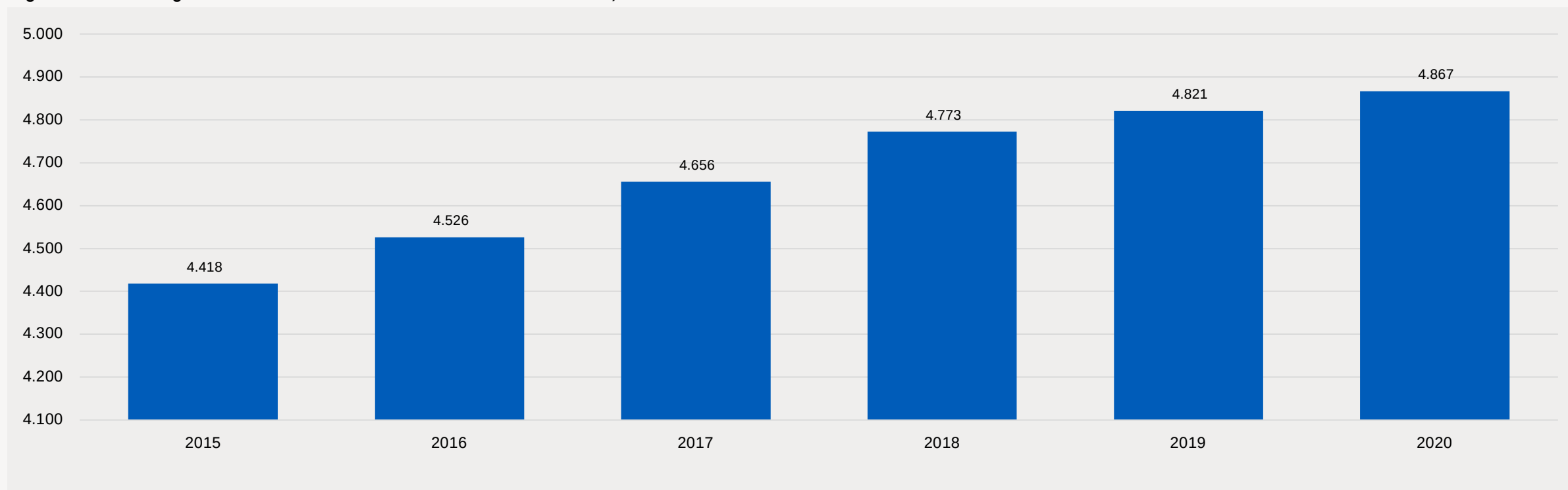
Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Det Centrale Virksomhedsregister (CVR).
Note: Antallet af virksomheder omfatter udvalgte selskabsformer (enkeltmandsvirksomhed, PMV, I/S, A/S, ApS, mv.) og ikke fonde, foreninger, offentlige virksomheder, mv. Omfatter ikke holdingselskaber eller filialer. Denne afgrænsning adskiller sig fra forrige side. En virksomhed tælles kun med én gang, uanset om virksomheden er flyttet til eller fra kommunen flere gange i perioden.

Antallet af virksomheder er steget betydeligt i Randers Kommune

Opsummerende viser Figur 5.7 udviklingen i antallet af virksomheder i Randers Kommune. Udviklingen i virksomhedsbestanden er en sammenfattende indikator, der både rummer tilgangen af iværksættere, frafaldet pga. konkurser og virksomhedslukninger samt nettoflytningen af etablerede virksomheder.

Figuren viser, at antallet af virksomheder i Randers Kommune er steget betydeligt med ca. 450 virksomheder over den femårige periode. Det svarer til en stigning på ti pct. over hele perioden. Væksten var størst fra 2015 til 2017, hvor Randers Kommune oplevede en fremgang på 230 reelle virksomheder. Fra 2019 til 2020 er antallet af virksomheder steget med 46 virksomheder.

Figur 5.7. Udvikling i antal reelle virksomheder i Randers Kommune, 2015-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Reelle virksomheder er afgrænset til virksomheder i den private sektor, der i det pågældende år har en økonomisk aktivitet (afhængig af branche), som svarer til mindst et halvt årsværk.

Knap syv pct. af alle midtjyske virksomheder ligger i Randers Kommune

Til sidst giver nedenstående tabel et overblik over, hvordan den samlede virksomhedsbestand, gruppen af iværksættere og gazeller i Randers Kommune fordeler sig på hovedsektorer. Gazellevirksomheder er virksomheder, der opfylder bestemte kriterier for vækst defineret af Dagbladet Børsen.

Det fremgår, at fordelingen af iværksættere nogenlunde modsvarer fordelingen af reelle virksomheder. Der er dog relativt få iværksættere inden for primære erhverv i forhold til sektorens størrelse (målt på antallet af virksomheder i Randers Kommune). Der er desuden relativt få virksomheder, der lever op til gazellekriterierne, men som det fremgår, findes gazeller i Randers Kommune især inden for handel, service og industri.

Nederst i tabellen ses, hvor stor en andel af de tre virksomhedstyper i hele regionen, som Randers Kommune huser. Andelen af iværksættere er lidt højere end andelen af den samlede virksomhedsbestand, jf. analysen af etableringsraten. Andelen af gazeller er lidt lavere, men skal ses i lyset af, at der generelt er få virksomheder i hele regionen, der lever op til definitionen, hvorfor tallet er meget følsomt over for udviklingen i enkeltvirksomheder.

Tabel 5.3. Virksomheder, iværksættere og gazeller i Randers Kommune fordelt på sektorer, 2020

Sektor	Reelle virksomheder	Iværksættere	Gazeller
Bygge og anlæg	515	45	2
Handel	1.254	71	11
Primære erhverv	571	17	2
Service	1.993	129	6
Transport	184	12	2
Industri	350	23	5
I alt	4.867	297	28
Andel af Region Midtjylland	6,8 %	7,2 %	5,3 %

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og Børsens Gazelleliste 2021.

For at en virksomhed kan betegnes som en gazellevirksomhed skal den opfylde en række krav:

- Virksomheden skal minimum have en omsætning på 1 mio. kr. eller komme ud med et bruttoresultat på 0,5 mio. kr. det første år, der måles fra.
- Virksomheden skal være et ApS eller A/S. Dog kan pengeinstitutter også deltage uanset virksomhedsform.
- Virksomheden skal minimum have offentliggjort fire regnskaber og have oplevet vækst i omsætning (bruttoresultat) i hvert eneste af de fire regnskabsår.
- Den samlede sum af det primære resultat i virksomheden skal være i plus, men må godt være negativt ét år.
- Virksomheden skal som minimum have fordoblet sin omsætning gennem de fire sidste regnskabsår.

Kilde: Børsen

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

6

Vækstvirksomheder og eksport

Dette afsnit går i dybden med, hvordan Randers Kommunes virksomheder formår at skabe vækst og eksport.

Først belyses udviklingen i andelen af vækstvirksomheder og vækstvirksomhedernes fordeling på brancher.

Derefter ser afsnittet nærmere på, hvor mange virksomheder der har eksport, og hvordan den samlede eksportværdi har udviklet sig.

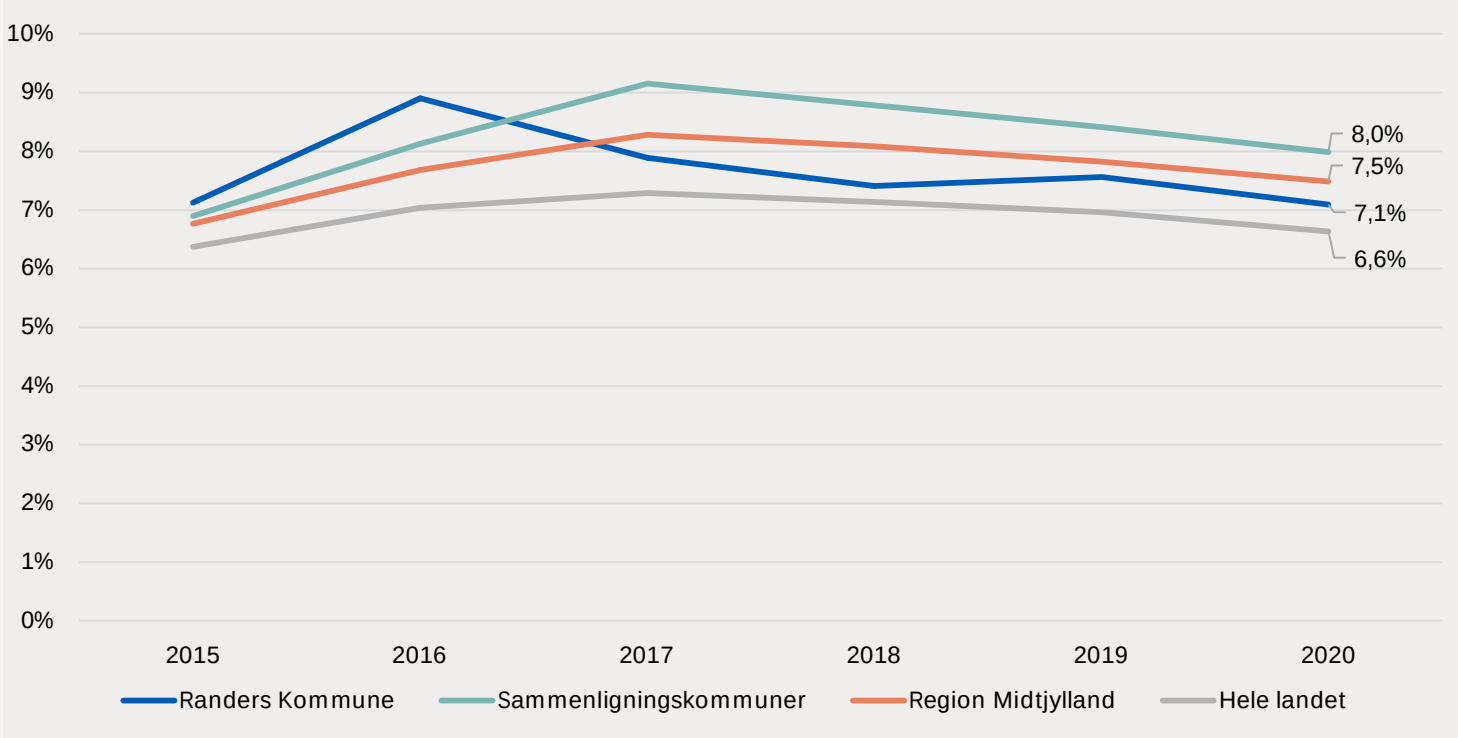
Faldende andel vækstvirksomheder i Randers Kommune

Figur 6.1 viser udviklingen i andelen af vækstvirksomheder fra 2015 til 2020. I forhold til gazellebegrebet (afsnit 5) er der her et mindre krav til den samlede vækst i virksomheden samtidig med, at der kun ses på en treårig periode (se noten). Omvendt fokuserer opgørelsen af vækstvirksomheder kun på de erhverv, der konkurrerer internationalt (typisk i form af erhverv med eksport eller erhverv med mange underleverancer til eksportvirksomheder).

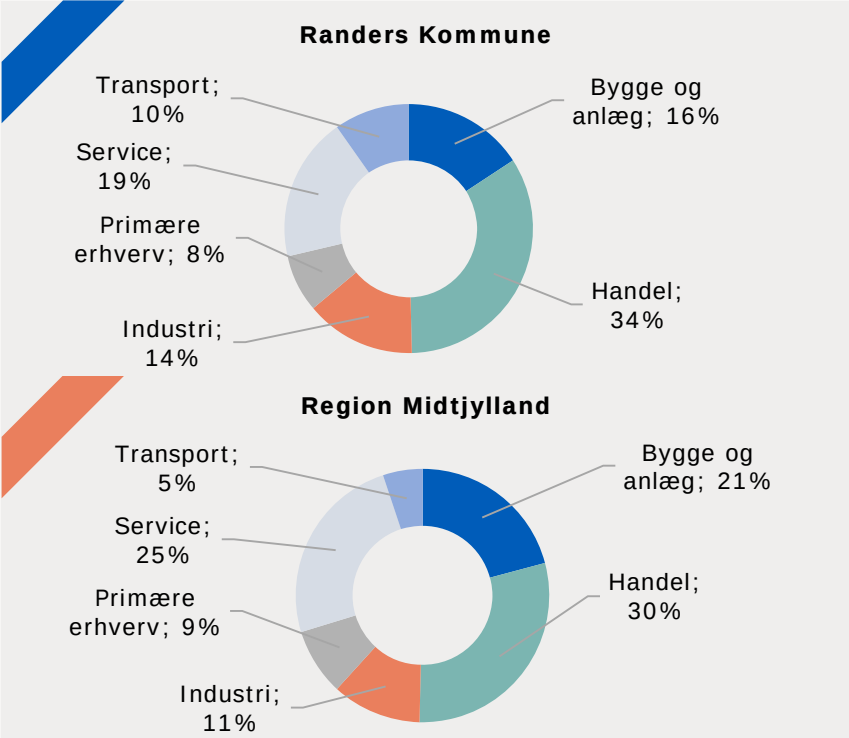
Det fremgår, at andelen af vækstvirksomheder i Randers Kommune faldt fra 2016 til 2017 og siden har ligget på godt syv procent, hvilket er lidt under niveauet i sammenligningskommunerne og regionen som helhed. Over hele perioden har Randers Kommune dog ligget over landsgennemsnittet.

Figur 6.2 viser, at Randers Kommune har en større andel af vækstvirksomheder inden for handel og færre inden for bygge og anlæg samt service end regionen.

Figur 6.1. Udvikling i andelen af vækstvirksomheder, 2015-20

Figur 6.2. Fordeling af vækstvirksomheder på sektorer, 2020

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Vækstvirksomheder har haft en årlig omsætningsvækst på mindst 10 pct. de seneste tre år og en absolut vækst på mindst 3 mio. kr. i samme periode. Vækstvirksomheder er opgjort inden for internationalt konkurrerende erhverv. Sammenligningskommuner omfatter: Horsens Kommune, Herning Kommune, Holstebro Kommune, Silkeborg Kommune og Viborg Kommune.

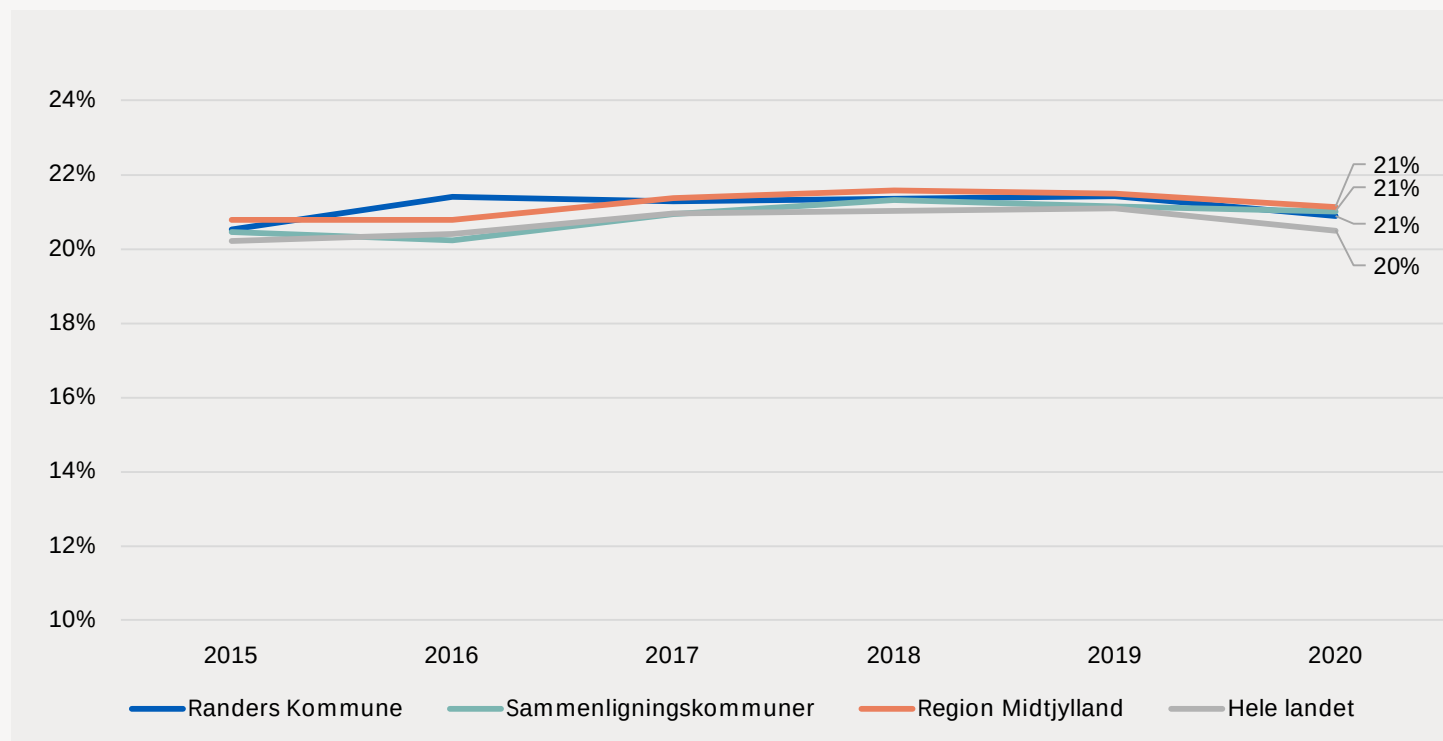
Andelen af eksportvirksomheder er på niveau med sammenligningskommunerne

Virksomheder, der eksporterer varer og tjenester, er en væsentlig drivkraft for vækst og jobskabelse. Figuren til venstre viser udviklingen i andelen af virksomheder med eksport fra 2015 til 2020.

Figur 6.3. viser, at andelen af eksportvirksomheder i Randers Kommune har været nogenlunde stabil over hele perioden og, at Randers Kommune ligger på niveau med resten af regionen og landet. I 2020 var 21 pct. af virksomhederne i Randers Kommune eksportvirksomheder.

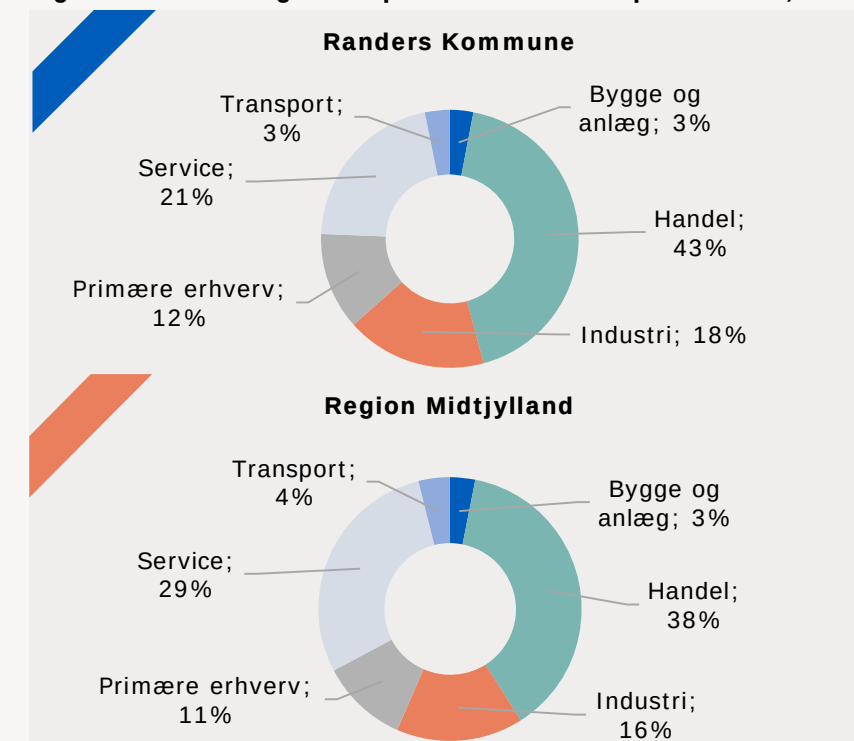
En forholdsvis stor andel, 43 pct. af Randers Kommunes eksportvirksomheder, kommer fra handelssektoren, jf. Figur 6.4. Generelt er der kun mindre forskelle i fordelingen af eksportvirksomheder, når Randers Kommune sammenlignes med hele regionen. Randers Kommune har dog lidt flere eksportvirksomheder inden for handel og lidt færre inden for service end i hele regionen.

Figur 6.3. Udviklingen i andelen af eksportvirksomheder, 2015-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder.

Figur 6.4. Fordeling af eksportvirksomheder på sektorer, 2020

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder.

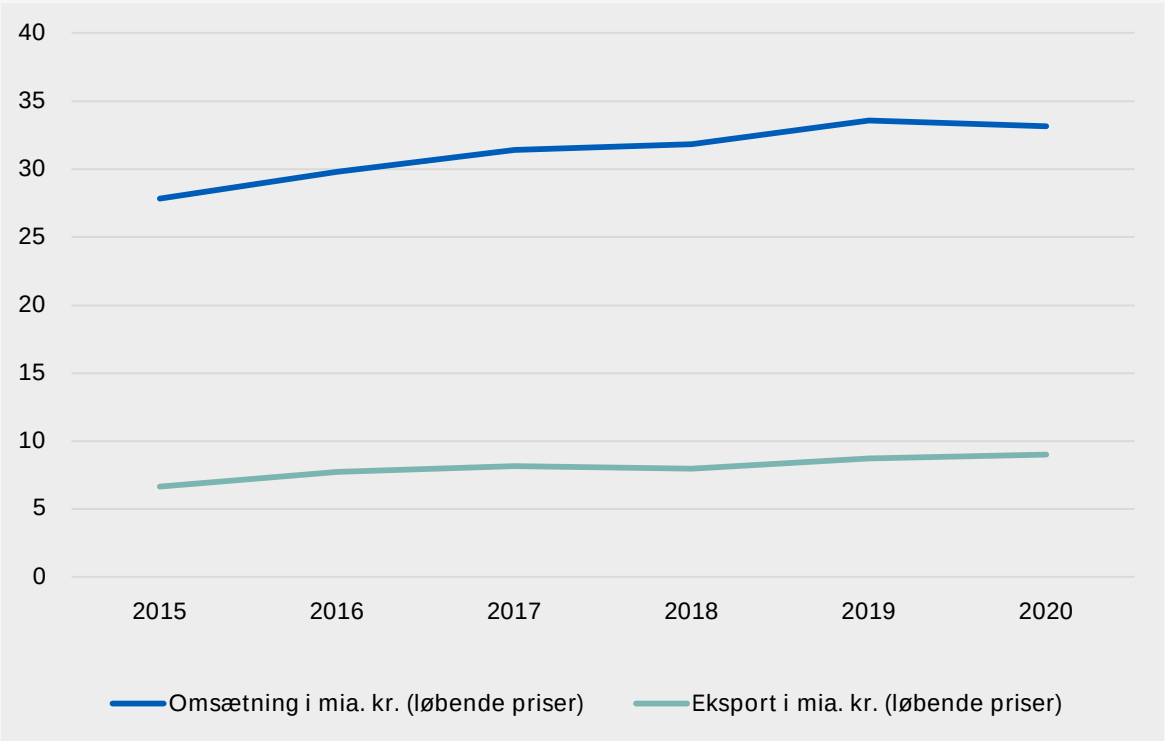
Svag vækst i eksportværdien blandt de eksporterende virksomheder

Mens analysen på forrige side gav et billede af hvor mange virksomheder, der eksporterer, giver figurerne nedenfor et overblik over udviklingen i den samlede eksportværdi blandt virksomheder, der afsætter uden for landets grænser. Samtidig viser Figur 6.5 udviklingen i den samlede omsætning blandt private virksomheder med eksport.

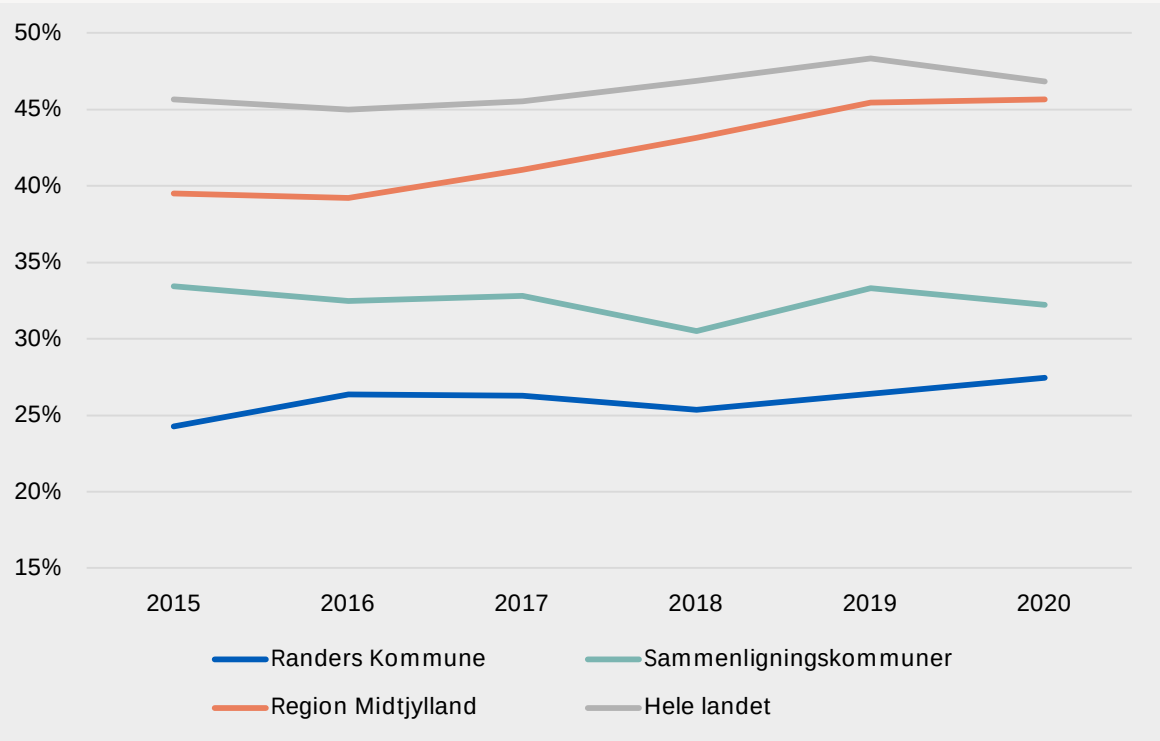
Figur 6.5 viser, at den samlede eksportværdi i Randers Kommune er vokset med knap en tredjedel – fra ca. syv mia. kr. i 2015 til ca. ni mia. kr. i 2020. Samtidig er den samlede omsætning i kommunens eksporterende virksomheder vokset, så den i 2020 udgjorde ca. 33 mia. kr.

Herudover viser figur 6.6, at eksportens andel af den samlede omsætning er vokset med ca. tre procentpoint i perioden. På trods af udviklingen ligger Randers Kommune stadig markant lavere end resten af regionen og hele landet. Samlet set tegner analysen således et billede af, at Randers Kommune ligger på niveau med regionen som helhed i forhold til andelen af eksportvirksomheder, men væsentligt under resten af regionen og landet, når det gælder eksportens andel af den samlede omsætning i de eksporterende virksomheder.

Figur 6.5. Udviklingen i samlet omsætning og eksport blandt eksporterende virksomheder i Randers Kommune i mia. kr., 2015-20

Figur 6.6. Udviklingen i eksportens andel af den samlede omsætning for eksporterende virksomheder, 2015-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik
Note: Eksporten er opgjort som virksomhedernes samlede salg fratrasket indenlandsk salg.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

7 Profilanalyse – highlights

Dette afsnit indeholder nøglefigurer om den lokale og specialiserede vejledning af iværksættere og virksomheder i Region Midtjylland, herunder forskelle på tværs af kommuner i andelen af vejledte.

Afsnittet viser også, hvor stor en andel af de vejledte, der ligger inden for vækstlaget i kommunerne.

For en mere detaljeret analyse af de vejledtes profil, herunder årsværk, omsætning og eksport, henvises til Profilanalyse 2022.

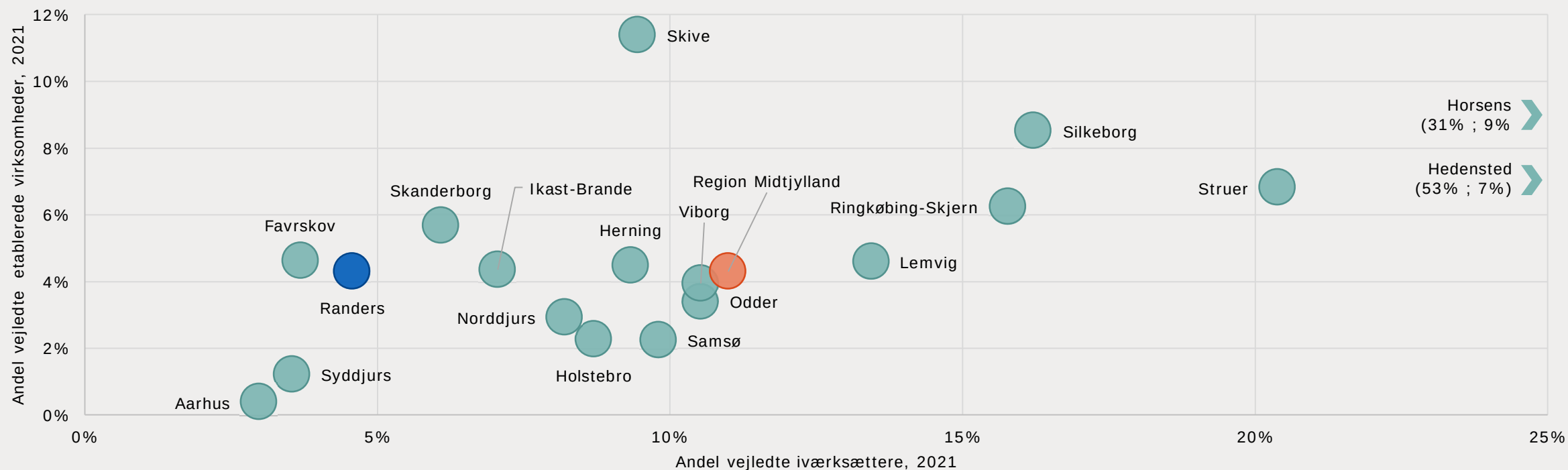
Sammenligning af vejledningsindsatsen i de midtjyske kommuner – lokal erhvervsservice

Figur 7.1 giver et overblik over, hvor stor en andel af virksomhederne – opdelt i iværksættere og etablerede virksomheder – der har modtaget vejledning i den lokale erhvervsservice. Resultaterne er vist for alle midtjyske kommuner.

Det fremgår, at andelen af vejledte iværksættere fra Randers Kommune ligger under regionsgennemsnittet. Til gengæld ligger Randers Kommune på niveau med regionsgennemsnittet målt på andelen af vejledte etablerede virksomheder i 2021.

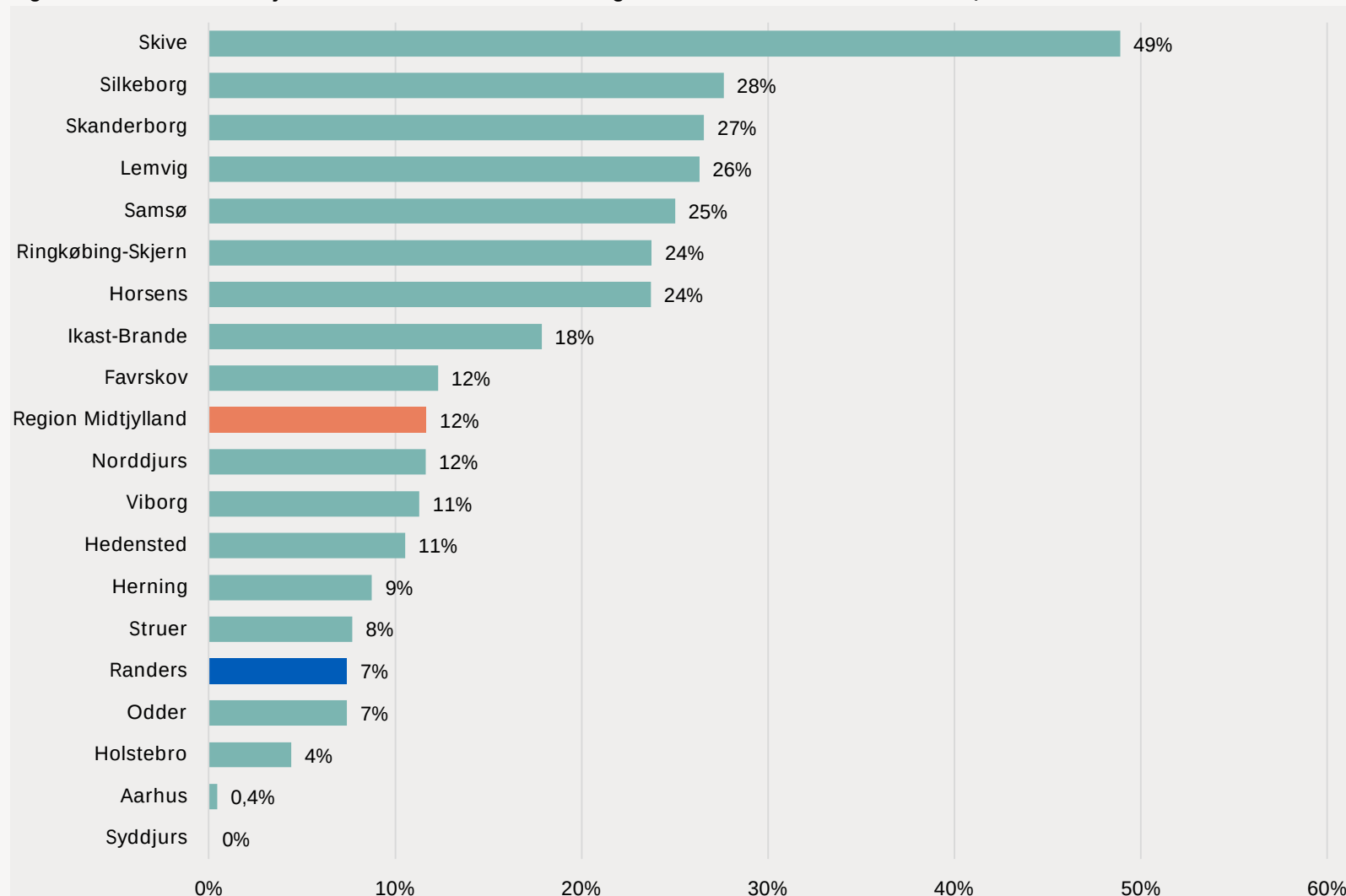
Det skal understreges, at figuren alene fokuserer på virksomheder, der har modtaget individuel sparring og vejledning. Deltagelse i netværk, arrangementer mv. i den lokale erhvervsservice er ikke omfattet af figuren.

Figur 7.1 Andel, der har modtaget lokal vejledning i 2021, opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder

Sammenligning af vejledningsindsatsen over for vækstlaget – lokal erhvervsservice

Figur 7.2 Andelen af vejlede virksomheder i vækstlaget i den lokale erhvervsservice, 2021

Figuren til venstre viser hvor stor en andel af virksomhederne fra vækstlaget (se definition nederst på siden), der har modtaget lokal vejledning i hver af de midtjyske kommuner.

Det fremgår, at syv procent af virksomhederne i vækstlaget i Randers Kommune har modtaget lokal vejledning i 2021.

Til sammenligning har 12 pct. af alle midtjyske vækstlagsvirksomheder modtaget lokal vejledning.

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og data fra Erhvervshus Midtjylland.

Note: Vækstlagsvirksomheder defineres som virksomheder, der i perioden fra 2018 til 2020 har haft en årlig gennemsnitlig vækst i årsværk på 20 procent og i slutåret havde mindst fem ansatte.

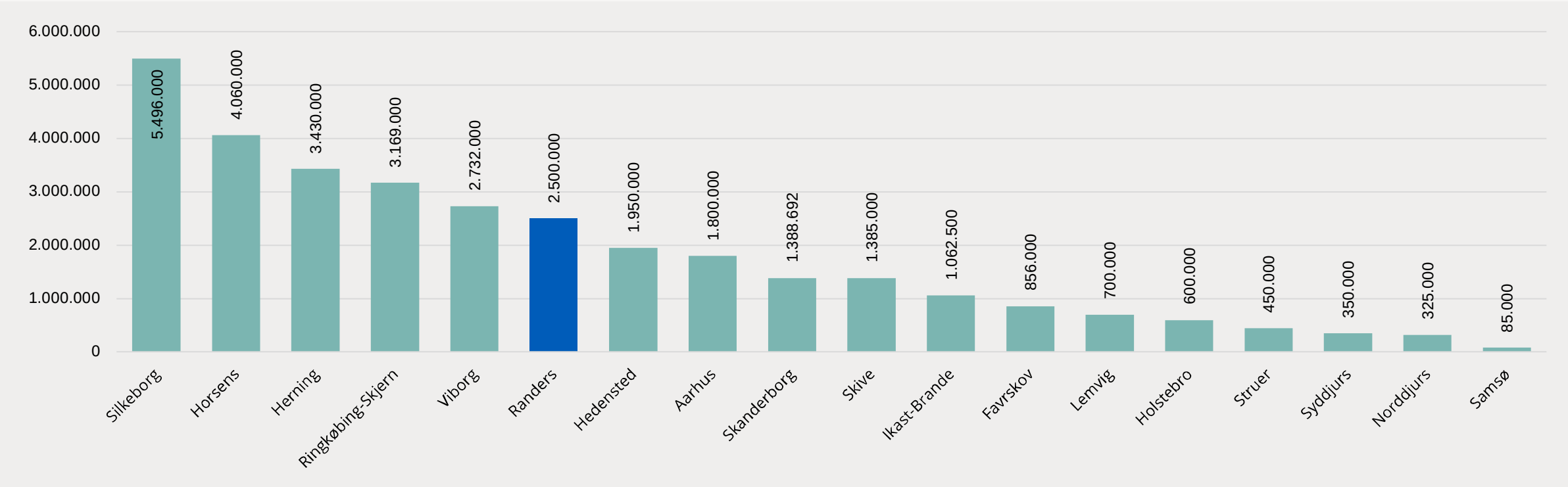
Kommunal bevilling til operatøren af lokal erhvervsservice, 2021

Omfanget af lokalt vejledte bør naturligvis ses i lyset af de ressourcer, som hver kommune har til rådighed til erhvervsservice. Det er op til den enkelte kommune, hvor mange midler der skal afsættes til lokal erhvervsservice.

Figuren nedenfor viser størrelsen af bevillingen til den lokale erhvervsserviceoperatør, der i nogle kommuner er Erhvervshus Midtjylland og i andre kommuner et lokalt erhvervsråd. Operatøren kan også være en enhed i forvaltningen.

Beløbene er oplyst af de enkelte kommuner og dækker i nogle kommuner primært over udgifter til vejledning af førstartere, iværksættere og virksomheder, mens de i andre kommuner også dækker over udgifter til bredere erhvervsfremmeprojekter. Beløbene er derfor ikke direkte sammenlignelige.

Figur 7.3. Kommunal bevilling (kr.) til operatør af lokal erhvervsservice, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af data fra Erhvervshus Midtjylland.
Note: Der er ikke oplysninger om Odder Kommune.

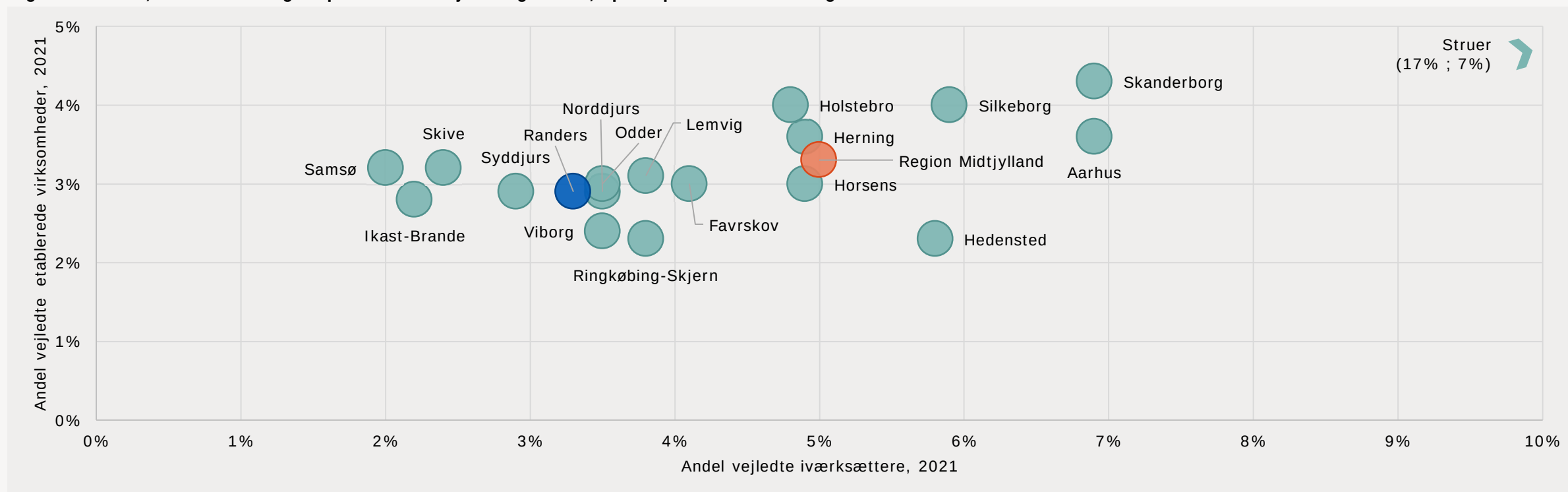
Sammenligning af vejledningsindsatsen i de midtjyske kommuner – specialiseret erhvervsservice

Figur 7.4 giver et overblik over, hvor stor en andel af virksomhederne – opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder – der har modtaget specialiseret vejledning i Erhvervshus Midtjylland. Resultaterne er vist for alle midtjyske kommuner.

Det fremgår, at andelen af vejledte iværksættere fra Randers Kommune på dette område er godt tre pct., hvilket er lavere end regionsgennemsnittet på ca. fem pct. Andelen af vejledte etablerede virksomheder i Randers Kommune ligger på ca. tre pct., hvilket er på niveau med det regionale gennemsnit.

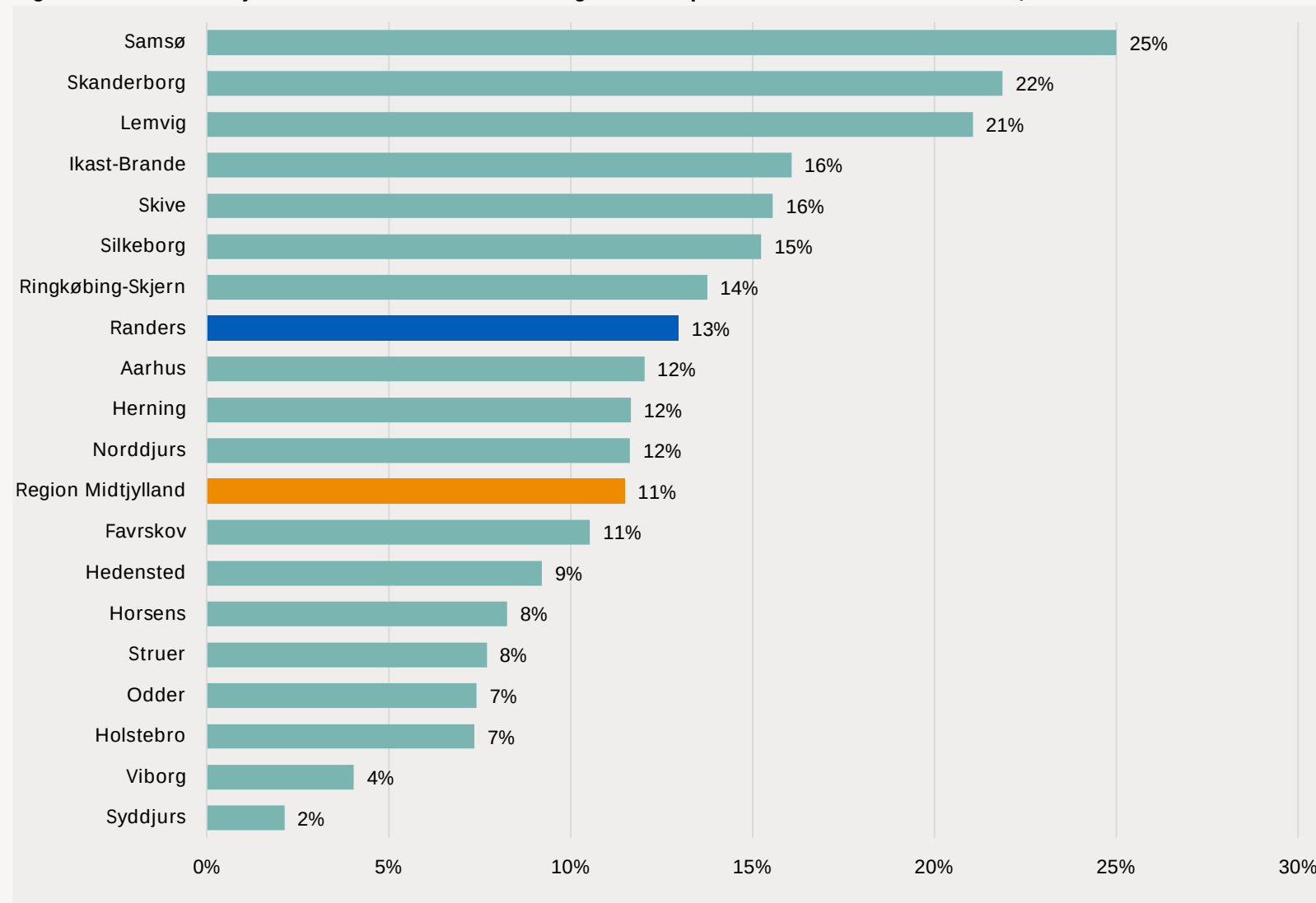
Det skal understreges, at figuren alene fokuserer på virksomheder, der har modtaget individuel sparring og vejledning. Virksomheder, der alene har deltaget i arrangementer og kollektive forløb udbudt fra Erhvervshus Midtjylland, er ikke omfattet af figuren.

Figur 7.4 Andel, der har modtaget specialiseret vejledning i 2021, opdelt på iværksættere og etablerede virksomheder

Sammenligning af vejledningsindsatsen over for vækstlaget – specialiseret vejledning

Figur 7.5 Andel af vejlede virksomheder i vækstlaget i den specialiserede erhvervsservice, 2021

Figuren til venstre viser hvor mange virksomheder i vækstlaget, der har modtaget specialiseret vejledning i Erhvervshus Midtjylland.

I Randers Kommune blev der i 2021 ydet specialiseret vejledning til 13 pct. af vækstlaget. Det er en anelse højere end gennemsnittet for alle midtjyske kommuner på 11 pct.

Generelt er der stor spredning i andelen af vejlede virksomheder inden for vækstlaget.

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik og data fra Erhvervshus Midtjylland.

Note: Vækstlagsvirksomheder defineres som virksomheder, der i perioden fra 2018 til 2020 har haft en årlig gennemsnitlig vækst i årsværk på 20 procent og i slutåret havde mindst fem ansatte.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

Udgivet af Erhvervshus Midtjylland, maj 2022
Udarbejdet i samarbejde med IRIS Group
Data- / talmateriale leveret af IRIS Group